

Bakalářský studijní program: **Ekonomika a management**

Studijní obor: **Účetnictví a finanční řízení podniku**

Zásada neutrality a zásada opatrnosti v účetnictví

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Autor: **Renata VITÁSKOVÁ**

Vedoucí bakalářské práce: Ing. David TRYTKO, Ph.D.

Znojmo, 2019

Prohlášení

Prohláším, že jsem bakalářskou práci na téma Zásada neutrality a zásada opatrnosti v ú etnictví zpracovala samostatně pod odborným vedením vedoucího Ing. Davida Trytka, Ph.D. bakalářské práce a že veškeré použité zdroje jsem uvedla v Seznamu použité literatury.

V Praze dne 25. 4. 2019

Renata Vitásková

Pod kování

Tímto bych ráda pod kovala svému vedoucímu Ing. Davidu Trytkovi, Ph.D. za cenné rady a připomínky při zpracování bakalářské práce. Také bych chtěla podkovat své rodině za velkou podporu.

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Autor	Renata VITÁSKOVÁ
Bakalářský studijní program	Ekonomika a management
Obor	Účetnictví a finanční řízení podniku
Název	Zásada neutrality a zásada opatrnosti v účetnictví
Název (v angličtině)	Neutrality and prudence principles in accountancy

Zásady pro vypracování:

Cíl práce: Cílem bakalářské práce bude zhodnotit naplňování zásady neutrality a zásady opatrnosti v účetnictví, na základě jejich úpravy v české legislativě a IFRS. Postupně bude objasněna podstata jednotlivých nástrojů zásady opatrnosti, a to především tvorba opravných položek, rezerv a odpisů, včetně tvorby tichých rezerv. Praktické uplatňování těchto nástrojů bude ilustrováno pomocí modelových příkladů.

Postup práce:

1. Úvod
2. Teoretická základna - Koncepční rámec IFRS a účetní předpisy ČR
3. Praktická aplikace - nástroje zásady opatrnosti v účetnictví podnikatelů (rezervy, opravné položky, odpisy), tiché rezervy, modelové příklady
4. Závěr

Metody: Literární rešerše, komparace, analýza, syntéza

Rozsah práce: 40 - 55

Seznam odborné literatury:

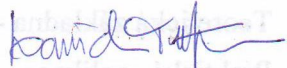
1. DVOŘÁKOVÁ, Dana. *Finanční účetnictví a výkaznictví podle mezinárodních standardů IFRS*. 5. akt. a přepr. vyd. Brno: BizBooks, 2017, 368 s. ISBN 978-80-265-0692-8.
2. FIREŠ, Bohuslav a Vladimír ZELENKA. *Oceňování aktiv a dluhů v účetnictví*. 2. dopl. a roz. vyd. Praha: Management Press, Ringier ČR, 1997, 175 s. ISBN 80-85943-24-7.
3. KOVANICOVÁ, Dana et al. *Finanční účetnictví: světový koncept*. 4. akt. vyd. Praha: Bova Polygon, 2003, 536 s. ISBN 80-7273-090-8.
4. MÜLLEROVÁ, Libuše a Michal ŠINDELÁŘ. *Účetnictví, daně a audit v obchodních korporacích*. 1. vyd. Praha: Grada, 2016, 208 s. ISBN 978-80-247-5806-0.
5. VAŠEK, Libor a David PROCHÁZKA. *Účetnictví - výkaznictví vybrané oblasti IFSR*. 2. akt. vyd. Praha: Institut certifikace účetních, 2018, 206 s. ISBN 978-80-87985-19-9.

Datum zadání bakalářské práce: duben 2018

Termín odevzdání bakalářské práce: duben 2019

Renata VITÁSKOVÁ
student

Ing. David TRYTKO, Ph.D.
vedoucí bakalářské práce

doc. Ing. Hana BŘEZINOVÁ, CSc.
garant studijního oboru

doc. Ing. Hana BŘEZINOVÁ, CSc.
rektorka SVŠE Znojmo

ABSTRAKT

Tato bakalářská práce je zaměřena na zásadu neutrality a opatrnosti v účetnictví. Nejprve je zjištěn v obecný postoj k neutralitě a opatrnosti v rámci mezinárodních účetních systémů. Dále je zkoumáno pojetí a ukotvení obou zásad v českých účetních předpisech a v Konceptním rámci IFRS. Následuje popis tichých rezerv a jednotlivých nástrojů zásady opatrnosti, kterými jsou odpisy, opravné položky a rezervy. Teoretické vymezení tichých rezerv a jednotlivých nástrojů zásady opatrnosti je nakonec doplněno pomocí modelových příkladů. Při jejich praktické aplikaci je především kladen důraz na situace, kdy by výběr účetních metod vedl k rozdílnému uplatnění zásady neutrality a opatrnosti v účetnictví.

Klíčová slova: zásada neutrality, zásada opatrnosti, tiché rezervy, odpisy, opravné položky, rezervy

ABSTRACT

This bachelor diploma work is focused on the principle of neutrality and prudence in accounting. First of all, a general attitude to neutrality and prudence international accounting systems was identified. Furthermore, the concept and anchoring of both principles in Czech accounting regulations and in the IFRS Conceptual Framework are examined. Following there is a description of the hidden reserves and individual instruments of the prudence policy, which are depreciation, provisions and reserves. Finally, the theoretical delimitation of hidden reserves and individual instruments of the prudence principle is complemented by model examples. In their practical application, the emphasis is primarily given on situations where the choice of accounting methods would lead to different application of the principle of neutrality and prudence in accounting.

Key words: the principle of neutrality, the principle of prudence, hidden reserves, depreciation, provisions, reserves

OBSAH

1	ÚVOD	9
2	CÍL PRÁCE A METODIKA	10
3	TEORETICKÁ ÁST	11
3.1	MEZINÁRODNÍ Ú ETNÍ SYSTÉMY	11
3.2	Ú ETNÍ SYSTÉM R.....	13
3.2.1	Legislativní úprava v R	13
3.2.2	Obecné zásady dle zákona o ú etnictví	15
3.3	KONCEP NÍ RÁMEC IFRS.....	16
3.3.1	Historie Koncep ního rámce	17
3.3.2	Zm ny kvalitativních charakteristik	18
3.3.3	Zásada opatrnosti v Koncep ním rámci.....	20
3.3.4	Asymetrická opatrnost	22
3.3.5	Vztah neutrality a opatrnosti	23
3.4	TICHÉ REZERVY	24
3.4.1	Vznik tichých rezerv	25
3.4.2	Klasifikace tichých rezerv.....	27
3.4.3	Analýza vzniku, vykazování a zániku tichých rezerv.....	29
3.4.4	Význam a d sledky tichých rezerv.....	30
3.5	NÁSTROJE ZÁSADY OPATRNOSTI.....	30
3.5.1	Opravné polofky.....	31
3.5.2	Rezervy	32
3.5.3	Odpisování	35
3.6	SHRNUTÍ TEORETICKÉ ÁSTI.....	36
4	PRAKTICKÁ ÁST	39
4.1	TICHÉ REZERVY	39
4.1.1	Tichá rezerva nucená	39
4.1.2	Tichá rezerva dobrovolná.....	40
4.2	ODPISY.....	42
4.2.1	Po izovací cena odpisovaného majetku	42
4.2.2	Stanovení doby odpisování	47
4.2.3	Metody odpisování	49
4.2.4	P edpokládaná zbytková hodnota.....	53
4.3	OPRAVNÉ POLOFKY K POHLEDÁVKÁM.....	57
4.3.1	Individuální p ístup k pohledávkám	57
4.3.2	Výpo et opravných polofek pomocí míry o ekávaných ú v rových ztrát	58

4.4	REZERVY	62
4.4.1	Rezerva na záru ní opravy	62
4.4.2	Rezerva na d chody a podobné závazky	63
4.5	SHRnutí PRAKTICKÉ ÁSTI	64
5	ZÁV R.....	66
6	SEZNAM POUÍITÉ LITERATURY	69
7	SEZNAM TABULEK, OBRÁZK A GRAF	75
8	SEZNAM POUÍITÝCH ZKRATEK.....	77
9	SEZNAM P ÍLOH	79
10	P ÍLOHY	80

1 ÚVOD

Neutralita a opatrnost sice nejsou nejdůležitější zásadou i principem, zcela jistě ale patří k těm nevyznamňujícím. Neutralita spoívá v nestranném zobrazení skutečnosti. Předpokládá, že při volbě účetních pravidel bude účetní jednotka postupovat tak, aby vykazované informace nebyly ovlivněny subjektivním úsudkem. Opatrnost odráží úroveň nejistoty a rizik, s nimiž se účetní jednotka nevyhnutelně setkává při své činnosti a je nucena se s nimi určitým způsobem vypořádat. Podle zásady opatrnosti by v účetních výkazech měla být zobrazena veškerá předpokládaná rizika, ztráty a snížení hodnoty, které jsou účetní jednotce známé k datu sestavení účetní závěrky. Naproti tomu by měly být vykazovány pouze skutečně dosažené, nebo vysoce pravděpodobné výnosy. Tímto způsobem by účetní jednotka měla postupovat vždy bez ohledu na to, zda v účetním období dosáhne zisku nebo ztráty. Se zásadou neutrality a opatrnosti je spojeno také uplatnění ostatních účetních zásad, zejména předpoklad neomezeného trvání účetní jednotky, aktuální princip, věrný a poctivý obraz.

Tato práce se zabývá srovnáním pojetí neutrality a opatrnosti z hlediska IFRS, US GAAP a české legislativy. IFRS a US GAAP nemají oporu v zákoně, jejich dodržování je tak pro účetní jednotky dobrovolné. Aby mj. účetní jednotka, sestavující účetní závěrku dle IFRS nebo US GAAP, mohla vstupovat na trh cenných papírů kdekoli na světě, proběhl pokus o konvergenci mezi IFRS a US GAAP, jehož cílem bylo vytvořit celosvětově uznávaná pravidla, upravující účetní výkaznictví.

Zásada opatrnosti ovlivňuje celou úroveň položek účetní závěrky (např. majetek, pohledávky, závazky), proto má její uplatnění výrazný vliv na výsledek hospodaření. Naplňování opatrnosti zásadně ovlivňuje, jak věrný a poctivý bude účetnictví, které účetní jednotka bude poskytovat svým uživatelům. Zásadu opatrnosti lze realizovat pomocí různých nástrojů, zejména na základě tvorby rezerv, opravných položek a odpisů. Rezervy jsou vytvářeny, pokud účetní jednotka reálně očekává určité výdaje v budoucnu; opravné položky vyjadřují předčasně snížení účetního ocenění majetku vzhledem k jeho skutečné hodnotě; odpisy vyjadřují trvalé snížení ocenění majetku: těmto vždy jsou spojeny s neutralitou.

Naplňování zásady neutrality i opatrnosti má význam pro uživatele účetních výkazů, kteří požadují poskytování správných informací, na základě nichž přijímají svá rozhodnutí. Účetní závěrka by měla podávat věrný a poctivý obraz finanční situace a výkonnosti účetní jednotky. Z toho důvodu by měla být sestavena v přesné kvalitě a srozumitelnosti pro uživatele. Zároveň by měla být zajištěna srovnatelnost účetních závěrek mezi jednotlivými účetními systémy. Proto vidím jako přínosné se opatrností a neutralitou zabývat.

2 CÍL PRÁCE A METODIKA

Cílem této bakalářské práce bude zhodnotit naplňování zásady neutrality a zásady opatrnosti v účetnictví, na základě jejich úpravy v české legislativě a IFRS.

V teoretické části práce budou nejprve rozebírány obecné postoje hlavních mezinárodních účetních systémů k neutralitě a opatrnosti. Další část práce bude věnována českému účetnímu systému, zejména jeho regulace a uplatňování zásady neutrality a zásady opatrnosti z pohledu zákona o účetnictví (dále také jako ZoÚ), například dalších předpisů. Rovněž bude zkoumáno ukotvení zásady opatrnosti a zásady neutrality v rámci ostatních účetních zásad.

Stejně jako v teoretické části práce bude zaměřeno na pojetí neutrality a opatrnosti, v etně souvisejících změn ostatních kvalitativních charakteristik účetních informací, v kontextu vývoje Konceptního rámce IFRS a procesu konvergence s US GAAP s cílem porovnat uchopení neutrality a opatrnosti v mezinárodních účetních předpisech.

Nedílnou součástí uplatňování zásady opatrnosti v účetnictví bývá tvorba tichých rezerv. Z toho důvodu bude této problematice věnována samostatná část kapitoly.

Předmětem dalšího zkoumání budou teoretická východiska jednotlivých nástrojů zásady opatrnosti, zejména opravných položek, rezerv a odpisů. Tato východiska budou později tvořit základ pro praktickou část práce.

Závěrem teoretické části bude zhodnoceno, zda odlišné požadavky obou účetních systémů přispívají k nejlepšímu možnému dosažení cíle účetního výkaznictví. To znamená, zda a jakým způsobem ovlivní informace obsažené v účetních výkazech ekonomická rozhodování uživatelů.

V praktické části práce bude pomocí modelových příkladů ilustrováno uplatňování nástrojů zásady opatrnosti, jejichž teoretické základy již byly rozebrány v předcházející kapitole. Důraz bude kladen zejména na situace, kdy by výběr účetních metod mohl vést k protichůdnému uplatňování zásady neutrality a zásady opatrnosti v účetnictví.

Jak je uvedeno výše, za účelem splnění cílů práce budou použity následující metody: literární práce českých i zahraničních zdrojů, komparace požadavků IFRS a české legislativy, analýza jednotlivých nástrojů zásady opatrnosti, syntéza poznatků.

3 TEORETICKÁ ÁST

Úvodem teoretické části budou vymezeny základní definice neutrality a opatrnosti. V literatuře lze nalézt různé pojetí zásady neutrality a zásady opatrnosti. Za nejnovější lze považovat například následující definice Ministerstva financí ČR (2018, s. 14615).

Neutralita: ŠP i volba účetních pravidel a při jejich aplikaci postupuje účetní jednotka tak, aby vykazované údaje nebyly ovlivněny subjektivními potřebami, ale aby nestranně zobrazovaly skutečnosti.

Opatrnost: ŠÚčetní jednotka je povinna volit z více možných a stejně spolehlivých ocenění aktiv to, které je nejnižší, a v případě dluh nejvyšší. Dále v důsledku opatrnosti vykazuje pravděpodobné ztráty, i když nejsou jisté a nevykazuje zisky, i když jsou pravděpodobné, dokud nejsou prakticky jisté.

Tyto definice zatím oficiálními a kodifikovanými nejsou, pocházejí z diskusního materiálu, které vydalo Ministerstvo financí pod názvem Souhrn koncepce nové účetní legislativy 2020/2030.

Aktuální české zákonné a podzákonné předpisy neobsahují samostatnou úpravu zásady neutrality. Naproti tomu zásada opatrnosti je definována v § 25, odst. 3 zákona o účetnictví. Podrobnější úpravu obou zásad bychom mohli nalézt v mezinárodních standardech IFRS a US GAAP. Z toho důvodu bude především nejprve prozkoumat všeobecný přístup k oběma zásadám v mezinárodních účetních systémech a poté se podívat na úpravu těchto zásad v českých předpisech.

3.1 Mezinárodní účetní systémy

V současné době jsou široce využívány dva soubory mezinárodních účetních standardů (Müllerová a Tyndelá, 2016, s. 18). V anglosaské oblasti se jedná o americké účetní standardy (US GAAP), v kontinentální Evropě jsou to mezinárodní standardy účetního výkaznictví (IFRS). Východiskem obou účetních systémů jsou všeobecné účetní zásady, které představují základ celého účetnictví a jsou zpracovány do jednotlivých koncepčních rámců. Tyto zásady nemají závazný charakter a obvykle nebývají vyvíjeny společně kodifikovány. Jejich dodržování je však nepsaným pravidlem pro celosvětové uznávání účetních výkazů (Müllerová a Tyndelá, 2016, s. 18; Ministerstvo financí ČR, 2018, s. 18).

Hlavní odlišnosti obou systémů lze spatřovat zejména v ochraně jiných skupin úživatelů. US GAAP jsou primárně zaměřeny na ochranu investorů, což je dáno tím,

U amerických společností jsou především financovány emisemi cenných papírů. US GAAP jsou založeny na dodržování velmi podrobných pravidel, z toho důvodu jsou často považovány za více neutrální v porovnání s IFRS (Panetsos, 2016, s. 140-141). US GAAP považují za neutrální pouze objektivní informaci, která je měřitelná v penězích a která je podložena důkazem, že opravdu došlo k transakci nebo jiné události. Z toho vyplývá, že US GAAP se nedávají na všechny odhady a v obecně neumožní, aby odhad sloužil jako důkaz, který potvrzuje správnost zúčtované částky (Mládek a Krupová, 2004, s. 44). Na vynucování těchto pravidel dbá velmi autoritativní Americká Komise pro cenné papíry a burzy (SEC). Investoři tak mají vyjít dříve nejen v kapitálový trh, ale také ve spolehlivost účetních výkazů (Jílek, 2018, s. 18).

IFRS se zaměřují na ochranu zájmů investorů a států, vzhledem k tomu, že především zdrojem financování evropských společností jsou úvěry (zejména bankovní). IFRS jsou založeny na obecných zásadách, nezahrnují podrobnější úpravu pravidel, což vede k problémům při jejich výkladu (Jílek, 2018, s. 16). IFRS jsou charakteristické svým konzervativním a obezpečným přístupem. Přílišný konzervatismus však vede k podhodnocení majetku a vzniku tichých rezerv (Panetsos, 2016, s. 141). V důsledku podhodnocení majetku je uměle snižován výsledek hospodaření. Investoři dostávají mylné informace ohledně výkonnosti účetní jednotky a mohou tak propásnout vhodnou investicí příležitostí. Naopak v dalším období, kdy může docházet k využití tichých rezerv, je výsledek hospodaření uměle zvyšován. Důvera investorů ve spolehlivost účetních výkazů je tak nízká (Hoogervorst, 2012, s. 3).

Pro názorné a rychlé srovnání je vhodné provést krátké grafické srovnání hlavních odlišností. Nejvýznamnější rozdíly mezi oběma účetními systémy přehledně shrnuje tabulka v Příloze 1.

Závěrem lze konstatovat, že IFRS a US GAAP jsou dva poměrně rozdílné účetní systémy, které se navzájem liší zejména okruhem uflivatelů, mírou regulace účetnictví, vztahem mezi účetnictvím a daní, stupněm uplatnění opatrnosti při vykazování výsledku hospodaření za účetní období, volbou oceňovacích základů (zejména způsobu uplatnění historických cen, snahou o zohlednění inflace apod.) (Bězinová, 2017, s. 54). Společným znakem obou účetních systémů je, že se rozdílné zájmy a očekávání primárních uflivatelů promítají do způsobu uplatnění neutrality a opatrnosti v účetních systémech.

3.2 Ú etní systém R

eská republika má v d sledku svého lenství v Evropské unii povinnost implementovat právo EU do své národní legislativy. V oblasti ú etnictví lze za nejvýznamn jí považovat Sm rnici 2013/34/EU. Tato sm rnice byla p evzata do eské legislativy novelou zákona o ú etnictví, s ú inností od 1. 1. 2016 (Pilátová, 2015, s. 7).

Sm rnice 2013/34/EU v § 9 stanoví, že šú etní záv rky by m ly být **sestaveny na základ zásady opatrnosti** a m ly by **podávat v rný a poctivý obraz** finan ní situace a výkonnosti ú etní jednotky. Š Sm rnice zavedla ob dv zásady, p itom v–ak nestanovila, která z t chto zásad by m la p evařovat. Princip v rného a poctivého obrazu má zásadní význam, ale nap íklad podle názoru Panetsose (2016, s. 1446145) sm rnice zárove p edpokládá ústup od zásady opatrnosti. Ob zásady v–ak musí existovat spole n .

Sm rnice stanoví pouze minimální pofřadavky na sestavení ú etních záv rek a jejich zve ejn ní. lenským stát m je umofn no upravit rozsah t chto pofřadavk a stanovit výjimky, kdy se lze od t chto pofřadavk odchýlit.

3.2.1 Legislativní úprava v R

Ú etní jednotky v R se ídí zejména (Meritum, 2018, s. 12):

- zákonem o ú etnictví;
- provád cími vyhlá–kami Ministerstva financí;
- eskými ú etními standardy;
- vnit ními sm rnicemi ú etní jednotky;
- interpretacemi Národní ú etní rady.

Nejvy–ím právním p edpisem, upravujícím oblast ú etnictví v R, je zákon o ú etnictví. Tento zákon ukládá povinnosti v–em ú etním jednotkám, naproti tomu provád cí vyhlá–ky a eské ú etní standardy se vztahují jen na ur ité skupiny ú etních jednotek (Meritum, 2018, s. 12).

Úprava ú etnictví n kolika provád cími vyhlá–kami je zna n problematická. Jílek (2018, s. 1626163) k tomu uvádí, že n které definice a ú etní metody jsou stanoveny rozdílným zp sobem, nebo se v jednotlivých vyhlá–kách opakují. Nap íklad vyhlá–ka pro banky a finan ní instituce obsahuje popis ú tování repo obchod . V ostatních vyhlá–kách nejsou repo obchody v bec zmín ny, tudíř ostatní ú etní jednotky nemají p edepsány řádné ú etní metody pro jejich zachycení (Jílek, 2018, s. 162).

eské ú etní standardy nejsou, na rozdíl od zákona o ú etnictví a vyhlá-ek, právně vymahatelné. Má se však za to, že použití ú etních metod a postupů u tování uvedených v těchto standardech je naplněním v něho a poctivého obrazu ú etnictví a ú etních metod dle zákona (Jílek, 2018, s. 164). Na které ú etní jednotky jsou povinny vždy postupovat dle ÚS (např. organizační složky státu, územní samosprávné celky, příspěvkové organizace, zdravotní pojišťovny atd.). Ostatní ú etní jednotky se mohou od ÚS odchýlit, pokud jimi zvolené ú etní metody povedou k naplnění v něho a poctivého obrazu. Odchytky a jejich zavedení jsou ú etní jednotky povinny uvést v příloze k ú etní závěrce (ZoÚ, § 36).

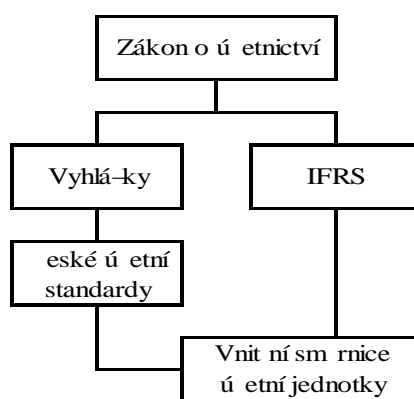
Ú etní jednotky si mohou stanovit vnitřní směrnici vlastní ú etní metody a ú etní pravidla pro jednotlivé oblasti své činnosti, za předpokladu dodržení obecných pravidel upravených právními předpisy (např. podmínky tvorby aerpání rezerv, opravných položek apod.) (Müllerová a Týndelá, 2016, s. 23).

Ve sporných případech může ú etní jednotka využít interpretace Národní ú etní rady. Nejedná se o závazné právní předpisy, ale spíše o doporučení ú etních postupů. Cílem těchto interpretací je zabezpečit dosažení v něho a poctivého obrazu. Nezabývají se však dalšími otázkami (Meritum, 2018, s. 13).

Zákon o ú etnictví stanoví na kterým ú etním jednotkám povinnost postupovat dle mezinárodních standardů ú etního výkaznictví (IFRS). Ú etní jednotky, které jsou obchodními společnostmi a zároveň emitenty cenných papírů přijatých k obchodování na na kterém z evropských regulovaných trhů, jsou povinny použít pro u tování a sestavení ú etní závěrky tyto standardy upravené právem EU (ZoÚ, § 19a). Totéž platí dle § 23 ZoÚ pro konsolidující ú etní jednotky. V praxi to znamená, že nepostupují podle výše uvedených prováděcích vyhlá-ek k standardu, ale používají IFRS upravené Evropskou unií.

Použití jednotlivých zákonných norem vystihuje následující grafické znázornění:

Graf 1 eská ú etní legislativa

Zdroj: Müllerová a Týndelá, 2016, s. 19

Závěrem této kapitoly lze konstatovat, že současný účetní systém ČR vykazuje značnou rozdílnost, zastaralost a z toho důvodu nevyhovuje aktuálním požadavkům uživatelů na obsah účetních výkazů. Úprava právních předpisů se týká pouze určitých skupin účetních jednotek. Tyto předpisy umožní, aby stejné skutečnosti různé skupiny účetních jednotek účtovaly rozdílným způsobem, což je však v přímém rozporu s IFRS i US GAAP. Uplatnění odlišných účetních metod pro zachycení shodných skutečností má negativní dopad na uživatele účetních výkazů, pro které je obtížné zhodnotit vykazované informace a porovnávat účetní jednotky navzájem (Jílek, 2018, s. 163).

Na tuto situaci se snaží reagovat Ministerstvo financí ČR tím, že spolu s odborníky z profesních komor připravilo diskuzní materiál „Souhrn koncepce nové účetní legislativy 2020-2030“. Mezi navrhované změny patří například tvorba „Konceptního rámce účetnictví ČR“, jehož cílem je modernizovat český účetní systém a zajistit jeho koncepní sladnost s uznávanými světovými účetními systémy (Ministerstvo financí ČR, 2018, s. 1). Grafické znázornění návrhu Konceptního rámce je přiloženo v Příloze 2.

3.2.2 Obecné zásady dle zákona o účetnictví

Český zákon o účetnictví vychází z úprav obecných zásad zejména ze Směrnice 2013/34/EU. Přehled vybraných zásad je uveden v Příloze 3. Na tomto místě se zaměříme pouze na nejvýznamnější účetní principy:

- **Princip going concern** – účetní závěrka by měla být sestavena za předpokladu neomezené doby trvání účetní jednotky (ZoÚ, § 7, odst. 3). To znamená, že účetní jednotka bude v dohledné budoucnosti pokračovat ve své činnosti, nemá v úmyslu, ani není nucena k likvidaci, nebo podstatnému omezení rozsahu své činnosti. Tato skutečnost musí být posuzována managementem účetní jednotky vždy k rozvahovému dni. Z toho důvodu musí být princip going concern naplněn minimálně pro období následujících dvanácti měsíců (Vašek a Procházka, 2018, s. 20). V opačném případě je třeba použít odpovídající účetní metody, zejména způsob oceňování a nástroje zásady opatrnosti (Sládková a Strouhal, 2018, s. 23). Princip going concern je významným předpokladem srovnatelnosti účetních informací (ZoÚ, § 19, odst. 7).
- **Verň a poctivý obraz** – zobrazení je verň, pokud obsah polofek účetní závěrky odpovídá skutečnému stavu, který je zobrazen pomocí stanovených účetních metod. Zobrazení je poctivé, pokud jsou účetní metody použity způsobem, který vede

k dosažení v rovnosti, to znamená, že nezkrsluje skutečnost (B ezinová, 2017, s. 17).

- **Akruální princip** ó p edpokládá, že všechny účetní operace jsou zachyceny v účetním období, s nímž v cen a asov souvisí, bez ohledu na to, kdy dochází k příslušenému pen řnímu toku (ZoÚ, § 3, odst. 1). Uplatnění tohoto principu umožní uje vykázat správný výsledek hospoda ení, a tedy i výkonnost účetní jednotky (Líbal, 2018, s. 21). K realizaci tohoto principu je využívána sada účetních metod, zejména rezervy, opravné položky, odpisy a odložená da (B ezinová, 2017, s. 21).

Z pohledu námi zkoumaných zásad upravuje zákon o účetnictví pouze zásadu opatrnosti, a to v § 25 odst. 3: šÚ účetní jednotka p i oce ování aktiv a závazk k rozvahovému dni zahrnuje pouze zisky, které byly skute n dosaženy, a bere v úvahu **ve-kerá p edvídatelná rizika, ztráty a snížení hodnoty**, které jsou jí známé, bez ohledu na to, zda za účetní období bude dosaženo zisku nebo ztráty.š Nástroje opatrnosti jsou uvedeny zvlá– v § 26 odst. 3. Jedná se o opravné položky, rezervy a odpisy. Zásada neutrality (nestrannosti) není v p edpisech explicitn vyjád ena, ale je možné ji odvodit ze zásady v řného a poctivého obrazu (Ministerstvo financí R, 2018, s. 126).

Vzhledem k tomu, že eské p edpisy neupravují dostate n ob zásady, m ěme jejich podrobn j–í úpravu nalézt nap íklad v koncep ním rámci IFRS.

3.3 Koncep ní rámeč IFRS

šZ legislativního hlediska p edstavuje Koncep ní rámeč vodítko p i tvorbu konkrétních účetních pravidel a metod, které jsou zcela nebo z ásti vyjád eny v obecn závazných právních p edpisechš (Ministerstvo financí R, 2018, s. 10). Koncep ní rámeč podává vysv tlení v p ípad chybných ustanovení v oblasti účetnictví, napomáhá e–ení konflikt mezi r znými účetními pravidly, hledá e–ení a zd vodnění, která byla p íjata právními p edpisy z ady možných e–ení (Ministerstvo financí R, 2018, s. 10).

Koncep ní rámeč není standardem, a není tedy pro účetní jednotky závazný. Upravuje v–ak v–obecné zásady, nap íklad zásadu neutrality a zásadu opatrnosti. Naopak nestanoví konkrétní zp soby oce ování, vykazování a zve ejnění. To je úkolem standard , upravujících jednotlivé specifické oblasti účetnictví (Va–ek a Procházka, 2018, s. 17).

V ur itých omezených p ípadech se m ě, dle názoru Rady pro mezinárodní účetní standardy IASB, úprava v Koncep ním rámci dostat do rozporu s pofladavky konkrétního standardu. V tom p ípad má p ednost úprava v tomto standardu (Dvo áková, 2017, s. 28).

Jestliže není určitá oblast upravena ve standardech, je účetní jednotka povinná přijmout takovou účetní politiku, která povede k poskytování relevantních a spolehlivých informací. V tomto případě na Konceptní rámec navazuje standard IAS 8, který požaduje, aby účetní jednotka vyutila obecné zásady, kritéria rozpoznání a výchozí zásady stanovené v Konceptním rámci (tento požadavek byl přidán do IAS 8 revizí v roce 2003) (Dvořáková, 2017, s. 343).

Účetní jednotka může rovněž dospět k závěru, že použití určitého ustanovení standardu bylo v rozporu s cílem účetnictví uvedeným v Konceptním rámci. Tehdy se může od takového ustanovení odchýlit a v komentáři uvést zdůvodnění, proč nebylo postupováno dle tohoto ustanovení, a přijaté řešení (pokud tento postup ovlivní také informace vykazované v následujících účetních obdobích, je třeba dle standardu IAS 8 zveřejnit důvody v těchto obdobích) (Dvořáková, 2017, s. 30).

Úprava zásady neutrality a opatrnosti není ale ani v mezinárodních účetních předpisech dlouhodobě konzistentní. Proto pro hlubší zkoumání rozsahu a významu neutrality a opatrnosti je přínosné poohlédnout se do minulosti.

3.3.1 Historie Konceptního rámce

Konceptní rámec (šFramework for the Preparation and Presentation of Financial Statements) byl poprvé vydán Radou IASB v roce 1989. V roce 2004 začala Rada IASB spolupracovat s Radou pro standardy finančního účetnictví v USA (FASB) na vývoji společného rámce. V roce 2006 byla uzavřena Dohoda o spolupráci (šMemorandum of Understanding). Cílem této dohody bylo odstranit všechny významné rozdíly mezi oběma účetními systémy, omezit variantní řešení a dále spolupracovat na společném účetním systému. Obě Rady v roce 2010 zveřejnily dvě nově zpracované části, a to šObecné cíle účetního výkaznictví a šKvalitativní charakteristiky účetních informací. Tyto kapitoly se staly součástí Konceptního rámce Rady IASB (šConceptual Framework for Financial Reporting). V roce 2012 byly práce na Konceptním rámci obnoveny (Kadlecová, 2018, s. 16; Jílek, 2018, s. 67673).

Rada IASB se následně rozhodla, že na projektu bude dále pokračovat sama. V roce 2014 byly definitivně zastaveny práce na projektu konvergence IFRS a US GAAP. Konceptní rámec se stal pouze projektem IASB. V květnu 2015 vydala IASB zveřejněný návrh šExposure Draft ED/2015/3, který obsahoval revizi Konceptního rámce (období komentářů bylo ukončeno v lednu 2014, písemně IASB obdržela přes 220 podnětů). Na návrh respondent

IASB projednala změny v části šObecné cíle účetního výkaznictví a části šKvalitativní charakteristiky účetních informací. Projekt byl dokončen 29. 3. 2018, kdy byl vydán novelizovaný Koncepční rámec (Kadlecová, 2018, s. 16; Jílek, 2018, s. 67673).

Pro účel této práce bude zcela jistě přínosné detailně porovnat, jak byla dříve a jak je nyní upravena zkoumaná zásada neutrality a zásada opatrnosti.

3.3.2 Změny kvalitativních charakteristik

Kvalitativní charakteristiky představují vlastnosti informací, které jsou obsahem účetních výkazů. Tyto charakteristiky nejsou vyvíjeny za účelem samotného výběru těchto informací, ale k určení toho, jaká kritéria musí splňovat informace obsažené v účetních výkazech, aby byly co nejvíce užitečné pro rozhodování uživatelů (BC, 2015, BC2.23b).

Koncepční rámec 1989

Koncepční rámec (1989) je založen na dvou základních předpokladech, a to principu going concern a akruálním principu. Tento koncepční rámec uvádí opatrnost a neutralitu jako samostatné kvalitativní charakteristiky. Přitom nestanoví, zda obě zásady jsou navzájem ve vztahu nadřazenosti nebo podřazenosti. Přehled základních kvalitativních charakteristik uvádí následující Tabulka 1:

Tabulka 1 Přehled charakteristik v Koncepčním rámci 1989

Koncepční rámec 1989	
Základní principy	akruální základ, předpoklad trvání účetní jednotky
Kvalitativní charakteristiky účetních informací	srozumitelnost
	relevantnost
	spolehlivost
	• důvěryhodné (věrné) zobrazení
	• jednodušnost obsahu před formou
	• nestrannost (neutralita)
	• opatrnost
• úplnost	
	srovnatelnost
Omezení	vyvážení, rovnováha mezi užitek a náklady, rovnováha mezi kvalitativními charakteristikami

Zdroj: Vlastní zpracování dle Koncepčního rámce, 1989

Koncep ní rámec 2010

Koncep ní rámec (2010) rozd luje kvalitativní charakteristiky ú etních informací na fundamentální a roz-i ující. Za fundamentální charakteristiky jsou považovány relevantnost a v rný obraz. Mezi roz-i ující charakteristiky jsou zahrnuty **srovnatelnost, ov ítelnost, v asnost a srozumitelnost** (Koncep ní rámec, 2010, QC19-QC32).

Fundamentální charakteristiky mají zásadní dopad na kvalitu ú etních informací, z toho d vodu jsou striktn pofladované. Roz-i ující charakteristiky jsou z tohoto pohledu mén rozhodující, m ly by být v-ak uplat ovány v pot ebném rozsahu. Cílem roz-i ujících charakteristik je zvy-ovat uflite nost informací, které jsou relevantní a v rn zobrazované (Koncep ní rámec, 2010, QC19).

Zd vodn ní tohoto rozli-ení spo ívá dle IASB v tom, fle informace, která nespl uje fundamentální charakteristiky, nem fle být uflite ná. Uflite nost informace p ítom nem fle být zvý-ena její srovnatelností, ov ítelností, v asností a srozumitelností. Naopak, pokud je informace relevantní a v rn zobrazovaná, m fle být uflite ná, p estofle nejsou napln ny fládné dal-í kvalitativní charakteristiky (Koncep ní rámec, 2010, BC3.10).

Základní kvalitativní charakteristiky uvedené v Koncep ním rámci p ehledn zobrazuje Tabulka 2.

Tabulka 2 P ehled charakteristik v Koncep ním rámci 2010

Koncep ní rámec 2010	
Základní principy	akruální základ, p edpoklad trvání ú etní jednotky
Kvalitativní charakteristiky ú etních informací	relevantnost (významnost)
	v rné zobrazení
	<ul style="list-style-type: none">• úplnost
	<ul style="list-style-type: none">• nestrannost (neutralita)• bezchybnost
Posilující charakteristiky	srovnatelnost, ov ítelnost, v asnost, srozumitelnost
Omezení	rovnováha mezi uflitkem a náklady

Zdroj: Vlastní zpracování dle Koncep ního rámce, 2010

Koncep ní rámec (2010) jifl neobsahuje odkaz na opatrnost ani na úzce související koncepci spolehlivosti. Opatrnost byla vynechána, protofle by mohla být interpretována zp sobem, který je neslu ítelný s neutralitou. Spolehlivost byla údajn nejednoznaná. šExposure Draft ED/2015/3š uvádí, fle v rné zobrazení obsahuje hlavní charakteristiky, které

zahrnoval předchozí rámec jako aspekty spolehlivosti, a kromě také předpokládá, že přednost obsahu před formou, opatrnost (konzervatismus) a objektivnost jí nejsou považovány za stránky v reálném zobrazení (BC, 2015, BC3.19).

Konceptní rámec 2018

Změny v kvalitativních charakteristikách jsou v tomto Konceptním rámci (2018) minimální. Znovu se však do Konceptního rámce zavádí odkaz na opatrnost. Uvádí se, že šrespektování principu opatrnosti podporuje neutralitu. Opatrností se rozumí určitý stupeň obezřetnosti při posuzování prováděném v nejistých podmínkách (Kadlecová, 2018, s. 16).

Z uvedení vyplývá, že zásada neutrality je nadřazena zásadě opatrnosti. Šnov se také objasňuje, že v reálném zobrazení znamená zobrazení podstaty ekonomického jevu, spíše než pouhé zobrazení jeho právní formy (Kadlecová, 2018, s. 16).

Přehled kvalitativních charakteristik je uveden v Tabulce 3.

Tabulka 3 Přehled charakteristik v Konceptním rámci 2018

Konceptní rámec 2018	
Základní principy	aktuální základ, předpoklad trvání účetní jednotky
Kvalitativní charakteristiky účetních informací	relevantnost (významnost) v reálném zobrazení
	• úplnost
	• nestrannost podporovaná opatrností
	• bezchybnost
Posilující charakteristiky	srovnatelnost, objektivnost, věrohodnost, srozumitelnost
Omezení	rovnováha mezi užitekem a náklady

Zdroj: Vlastní zpracování dle Konceptního rámce, 2018

3.3.3 Zásada opatrnosti v Konceptním rámci

Přístup k opatrnosti se v průběhu předchozích let změnil. Zatímco v předchozí kapitole byl podán spíše historický přehled těchto změn, nyní bude jednotlivým změnám v novém detailnější pohled.

Konceptní rámec (1989) považoval opatrnost za samostatnou kvalitativní charakteristiku. Opatrnost byla definována jako způsob, jakým se sestavovatelé účetních výkazů mohou vypořádat s nejistotou, která doprovází činnost účetní jednotky (např. vymahatelnost pochybných pohledávek, doba životnosti dlouhodobých aktiv) (Konceptní rámec, 1989, l. 37).

Jak již bylo zmínováno dříve, opatrnost spoívá v uplatování omezení takovým způsobem, že aktiva a výnosy nejsou nadhodnoceny a závazky a náklady nejsou podhodnoceny. Přitom je třeba podotknout, že opatrnost nedovoluje tvorbu tichých nebo nadměrných rezerv, které jsou způsobeny záměrným podhodnocením aktiv a výnosů, nebo záměrným nadhodnocením závazků a nákladů. Podhodnocení aktiv (výnosů) nebo nadhodnocení závazků (nákladů) v jednom období totiž často vede k jejich nadhodnocení, resp. k podhodnocení v dalších obdobích. A tento dopad nemohl být dle IASB považován ani za opatrný, ani za neutrální (Konceptní rámec, 1989, 1. 37).

Z Konceptního rámce (2010) byl snad proto odkaz na zásadu opatrnosti odstraněn. Za kvalitativní charakteristiku byla považována pouze zásada neutrality. IASB odstranila zásadu opatrnosti z Konceptního rámce ve snaze vyrovnat se obecným cílům US GAAP (Bouvier, 2016, s. 2).

IASB zastávala názor, že zásada opatrnosti a s ní spojený konzervatismus není konzistentní s výřným obrazem, a to z důvodu možné nepřesnosti. IASB argumentovala rovněž tím, že neutralita povede k nestrannému zobrazení finanční situace a výkonnosti účetní jednotky a k poskytování spolehlivějších a relevantnějších informací (Oreshkova, 2017, s. 350). IASB rovněž tvrdila, že zásada opatrnosti zůstává nadále zakotvena ve standardech, publikovaných po roce 2010. Z toho důvodu není třeba ji vracet zpět do Konceptního rámce. Toto odstranění opatrnosti z Konceptního rámce vyvolalo řadu debat mezi akademiky, manažery, akcionáři, politiky (Meall, 2015, s. 2).

Překvapivě až v roce 2015 IASB připustila, že neutralita je podporována uplatněním zásady opatrnosti. Z toho důvodu bylo možné navrátit zásadu opatrnosti do Konceptního rámce (Oreshkova, 2017, s. 353). S navrácením opatrnosti do Konceptního rámce souhlasila řada respondentů. Mezi jejich argumenty lze zařadit následující (BC, 2015, BC2.5):

- Některí uživatelé ztotožňovali zásadu opatrnosti s výřným obrazem;
- Odstraněním zásady opatrnosti přestaly být účetní výkazy neutrální;
- Některé stávající i navrhované standardy vyžadují uplatnění zásady opatrnosti, proto by úprava v Konceptním rámci a ve standardech měla být konzistentní;
- Cílem zásady opatrnosti je snížit nadměrný optimismus managementu (úmyslný, nebo neúmyslný);
- Zásada opatrnosti umožňuje omezit rozdělování fiktivních dividend;
- Vyšší riziko hrozí zejména v případě oceňování v reálné hodnotě, které umožňuje zvyšovat hodnotu aktiv. Tímto může dojít k rozdělení dividend na základě výsledku

hospodaení, který dosud nebyl realizován (jeho dosažení je pouze pravděpodobné). (Miciuc, 2015, s. 742);

- Finanční krize ukázala potřebu zvýšené opatrnosti při tvorbě odhadů.

Naproti tomu jiní respondenti zmínili negativní spojení s uplatněním zásady opatrnosti:

- Poměrně svobodná volba úctných politik může vést k nepřijatosti při sestavování úctných výkazů. Může docházet ke snížení jejich konzistentnosti a srovnatelnosti (Roberts, 2016, s. 1);
- Ponechává managementu příliš prostoru pro vlastní úsudek, což vede k větší subjektivitě úctných výkazů (BC, 2015, BC2.4). Existuje větší riziko, že aktiva a výnosy budou ze strany managementu nadhodnocovány, zatímco závazky a náklady podhodnocovány (Kovanicová, 2004, s. 61). Cílem managementu je totiž zlepšovat finanční situaci a výkonnost úctné jednotky vzhledem k tomu, že je odměňován na základě vykazovaných výsledků.

3.3.4 Asymetrická opatrnost

V literatuře lze nalézt různé rozdělení opatrnosti. Například šExposure Draft ED/2015/36 definoval opatrnost obdobným způsobem jako Konceptní rámec (1989). Navíc však rozlišoval dva druhy opatrnosti. **Obezpečná opatrnost** představuje uplatnění opatrnosti při rozhodování za podmínek nejistoty, ale bez nutnosti být více obezpečný v případě aktiv (výnos), než v případě závazků (náklad). **Asymetrická opatrnost** je definována jako potěba tzv. systematické asymetrie: zatímco veškeré předpokládané ztráty jsou rozpoznány okamžitě, rozpoznání zisku je odloženo, dokud nejsou dostatečně prokázány, nebo dokud nedojde k jejich realizaci (BC, 2015, BC2.6). Jinými slovy, uplatnění pravidel asymetrické opatrnosti činí rozpoznání zisku méně pravděpodobné, než rozpoznání ztráty. A rozpoznání ztráty ze snížení hodnoty je pravděpodobnější, než rozpoznání zisku z přecenění (Barker, 2015, s. 515).

Samotné definice aktiv, závazků, výnosů a nákladů obsažené v Konceptním rámci (2010), nebo v šExposure Draftu (2015) nenaznačují žádnou asymetrii z hlediska rozpoznání těchto prvků a způsobu jejich oceňování (Roberts, 2016, s. 1). Aktivum je definováno jako šsouasný ekonomický zdroj, kontrolovaný úctnou jednotkou, který je výsledkem minulých událostí (Dvořáková, 2017, s. 33-34). Závazek představuje šsouasnou povinnost úctné jednotky převést ekonomické zdroje, která je výsledkem minulých událostí (Dvořáková, 2017, s. 34).

V září 2016 však IASB připustila, že revidovaný Konceptní rámec má zahrnovat požadavek na asymetrické posuzování aktiv (výnos) a závazků (náklad). To znamená, že pro rozpoznání aktiv (výnos) by měly být poskytovány více přesvědčivé důkazy, než pro rozpoznání závazků (náklad). Pokud by Konceptní rámec nepřipouštěl asymetrickou opatrnost, existence existujících asymetrií by ztratila svůj konceptní základ a stala by se ad hoc výjimkami z principů obsažených v Konceptním rámci (Wagenhofer, 2015, s. 2). Příkladem může být standard IAS 37, který stanovuje rozdílnou hranici pro rozpoznání podmíněných závazků a podmíněných aktiv. Závazky jsou rozpoznány, pokud je pravděpodobné, že dojde k odtoku ekonomických zdrojů. Naproti tomu související aktivum může být rozpoznáno pouze za předpokladu, že je realizace výnosu skutečně jistá (Roberts, 2016, s. 1).

Účetní politiky, které zacházejí asymetricky se zisky a ztrátami, mohou být uplatňovány, pokud (BC, 2015, BC2.14):

- vedou k poskytování relevantních informací, které v něm zobrazují skutečnosti, které mají zobrazovat;
- nejsou vybírány se záměrem zvýšit pravděpodobnost, že účetní informace bude přijata příznivě nebo nepříznivě uflivately účetních výkazů. V tomto případě se jedná o neutrální účetní politiky.

3.3.5 Vztah neutrality a opatrnosti

Podle názoru IASB neutralita úzce souvisí s pojmem opatrnost. Opatrnost může napomáhat dosažení neutrality na základě (BC, 2015, BC2.7):

- výběru neutrálních účetních politik, které povedou k poskytování relevantních informací a které budou v něm zobrazovat skutečnosti, které mají zobrazovat;
- uplatnění účetních politik neutrálním, tedy nepřipojatým způsobem.

Pojetí opatrnosti a neutrality má i svou teritoriální dimenzi. Americké účetní jednotky upřednostují spíše neutrální přístup. V evropském účetnictví (IFRS, UK GAAP) byla opatrnost vždy prosazována jako metoda ochrany vlastníků (závazky jsou zachycovány ještě před jejich vznikem). Podle evropských účetních jednotek (UK, Francie, Německo, Itálie) je mnohem pravděpodobnější, že dodržování zásady neutrality (spíše než opatrnosti) povede k poskytování nesprávných účetních výkazů, potenciální destabilizaci finanční stability, a dokonce destabilizaci ekonomiky jako celku. V odborné veřejnosti však vyvstala domněnka, že tento přístup může být používán za účelem podhodnocení závazků a nadhodnocení zisků, tedy k zobrazení nesprávné finanční situace (Langworth, 2018, s. 2).

Koncep ní ráme c (1989) za azoval zásadu neutrality a zásadu opatrnosti mezi samostatné kvalitatív ní charakteristiky. Zásada neutrality byla ú zce spojena se zásadou opatrnosti. P i nedodržování opatrnosti nemohou být ú etní výkazy neutrální a spolehlivé. Aby byla informace spolehlivá, musí být zárove neutrální, to znamená prostá p edpojatostí. Pokud ú etní výkazy zahrnují nebo zve ej ují informace, které ovliv ují rozhodování uflivatel , s cílem dosáhnout p edem ur eného záv ru nebo výsledku, nelze tyto výkazy považovat za neutrální (Koncep ní ráme c, 1989, l. 36).

Koncep ní ráme c (2010) považoval neutralitu za p edpoklad dosažení v rného obrazu. šNeutrální zobrazení neobsahuje p edpojatosti p i výb ru a zve ejn ní ú etních informací. Nezkresluje, nezvýhod uje, nezd raz uje, nepotla uje, nebo jinak neovliv uje informace, s cílem zvý-ít pravd podobnost, fle budou p ízniv nebo nep ízniv p ijaty uflivatel iö (Koncep ní ráme c, 2010, QC14; Va-ek a Procházka, 2018, s. 23).

Uflivatelé mají rozdílné a ásto konfliktní požadavky na poskytované informace. Obecn lze íci, fle IFRS poskytují takové informace, které uspokojují pot eby v t-íny uflivatel . Ú etní jednotka v-ak m fle zve ej ovat i dodate né informace, které jsou pro ur itou skupinu uflivatel více uflite né nefl pro jiné skupiny uflivatel a jsou schopny ovliv ovat rozhodování t chto uflivatel (to plyne ze samotné definice relevantnosti informace). I takové informace jsou dle Koncep ního rámce považovány za neutrální. Pokud by v-ak toto ú etní jednotka inila s cílem p edem ovlivnit rozhodování této skupiny uflivatel , bylo by to v rozporu se zásadou neutrality (Koncep ní ráme c, 2010, OB8 a BC3.29).

IASB rovn fl zmi uje, fle neutrální ú etní politika (Wagenhofer, 2015, s. 1):

- nepofladuje rozpoznání v-ech aktiv a závazk ;
- nepofladuje oce ování ve-kerých aktiv a závazk v reálné hodnot ;
- nezakazuje testování snížení hodnoty u aktiv oce ovaných v historických cenách. Ocen ní v historických cenách je v souladu se zásadou neutrality, pokud jsou oce ovací základny vybírány bez p edpojatostí.

Neutralita by m la vést k vykazování spolehliv j-ích a relevantn j-ích informací pro uflivatele ú etních výkaz , tedy k nestrannému zobrazení finan ní situace a výkonnosti ú etní jednotky (M ciuc , 2015, s. 739).

3.4 Tiché rezervy

Problematika tichých rezerv je d leflitá z toho d vodu, fle tyto rezervy vedou ke zkreslování ú etních informací, a tím také pohledu uflivatel na danou ú etní záv rku.

V určitých případech se jedná o projev opatrnosti, proto se v této části bakalářské práce budeme tématem tichých rezerv zabývat.

3.4.1 Vznik tichých rezerv

V důsledku existence rozdílu mezi účetní hodnotou aktiv a závazků, resp. vlastního kapitálu a jejich skutečnou hodnotou může docházet k (Fireš a Zelenka, 1997, s. 133; Kovanicová, 2003, s. 63):

- Vykázání fiktivní výše vlastního kapitálu, je způsobeno vyšším oceněním aktiv, nebo nižším oceněním závazků, nejlépe odpovídá skutečnosti. K tomu může dojít v důsledku nadhodnocení některých položek aktiv, zahrnutí neexistujících položek aktiv, podhodnocení některých položek závazků, nebo nevykázáním existujících závazků.
- Vykázání nižší účetní hodnoty vlastního kapitálu v důsledku nižšího ocenění aktiv, nebo vyššího ocenění závazků, nejlépe odpovídá skutečnosti. Tyto rozdíly jsou označovány jako **tiché rezervy**. Jsou způsobeny podhodnocením některých položek aktiv, nezahrnutím některých existujících položek aktiv, nadhodnocením některých položek závazků, zahrnutím neexistujících závazků, nebo využitím zrychlených odpisů.

Podobně chápe tiché rezervy také Blahušáková (2018, s. 14): „Tiché rezervy lze charakterizovat jako tu část vlastního kapitálu, která není zachycena v účetnictví. V konečném důsledku jsou způsobeny rozdíly v ocenění aktiv a závazků v účetní jednotce, tedy rozdíly mezi zvolenou základnou pro reálné ocenění a mezi účetním oceněním jednotlivých položek (Fireš a Zelenka, 1997, s. 135). Tiché rezervy lze vyjádřit pomocí následujícího vztahu:

Obrázek 1 Vznik tichých rezerv

$$\boxed{\text{Vlastní kapitál ve skutečné hodnotě}} - \boxed{\text{Vlastní kapitál v účetní hodnotě}} = \boxed{\text{Tiché rezervy}}$$

Zdroj: Kubašáková, 2012, s. 1

K příčině vzniku tichých rezerv lze v literatuře najít například názor Kovanicové (2004, s. 62): „Tvorba určité výše tichých rezerv vyplývá ze samé podstaty obecně uznávaných účetních zásad, zejména z předpokladu trvání účetní jednotky a z toho odvozené zásady opatrnosti.“

Zákonem stanovené podmínky pro oceňování v určitých případech umožní oceňovat aktiva na principu níže hodnoty, resp. připouští pouze oceňování v historických cenách. Naplnění zásady opatrnosti tedy může vést ke vzniku tichých rezerv. Úmyslné podhodnocování aktiv, resp. nadhodnocování závazků však vede k tomu, že účetní závazky nejsou neutrální (nestranná) a dostatečně spolehlivá (Kovanicová, 2004, s. 63).

Vznik tichých rezerv lze znázornit pomocí následujících obrázků, z nichž lze vznik tichých rezerv názorně pochopit:

Obrázek 2 Tiché rezervy vzniklé nadhodnocením závazků

Rozvaha			
Aktiva	Pasiva		
účetní aktiva = skutečná aktiva	skutečné závazky	závazky v účetnictví vykázané	skutečný vlastní kapitál
	fiktivní závazky = vlastní kapitál nevykázaný v účetnictví = tichá rezerva		
	vlastní kapitál vykázaný v účetnictví		

Zdroj: Fireš a Zelenka, 1997, s. 134

Obrázek 2 zachycuje tiché rezervy, které vznikly nadhodnocením závazků. Navýšením závazků se snižuje vlastní kapitál vykázaný v rozvaze. Ve skutečnosti je vlastní kapitál součástí vlastního kapitálu vykázaného v rozvaze a tiché rezervy, což je v tomto případě částka fiktivních závazků.

Obrázek 3 Tiché rezervy vzniklé podhodnocením aktiv

Rozvaha			
Aktiva	Pasiva		
skutečná aktiva	aktiva v účetnictví vykázaná	skutečné závazky	skutečný vlastní kapitál
	aktiva v účetnictví nevykázaná	vlastní kapitál v účetnictví vykázaný	
	vlastní kapitál v účetnictví nevykázaný = tichá rezerva		

Zdroj: Fireš a Zelenka, 1997, s. 134

Obrázek 3 znázorňuje tichou rezervu, která vznikla podhodnocením aktiv, nebo také nevykázáním aktiv v rozvaze. Výše skutečného vlastního kapitálu je oproti součtem vlastního kapitálu vykázaného v účetnictví a výši aktiv, která nejsou v rozvaze zachycena. Hlubší analýzu vzniku tichých rezerv rozebírá například Fireš a Zelenka (1997, s. 141-152), což přesahuje rozsah této práce.

3.4.2 Klasifikace tichých rezerv

Zajímavý úhel na problematiku opatrnosti a neutrality nabízí klasifikace tichých rezerv. Tiché rezervy je možné členit podle následujících hledisek:

Tabulka 4 Klasifikace tichých rezerv

Hledisko podstaty vzniku	Kapitálové tiché rezervy
	Výsledkové tiché rezervy
Hledisko strany rozvahy	Tiché rezervy vázané na polofky aktiv
	Tiché rezervy vázané na polofky závazk
Hledisko časového trvání	Tiché rezervy dlouhodobé
	Tiché rezervy krátkodobé
Hledisko ovlivnitelnosti vzniku	Tiché rezervy nucené
	Tiché rezervy dobrovolné
Hledisko ovlivnitelnosti zániku	Tiché rezervy nutně zanikající
	Tiché rezervy s dobrovolným zánikem
Hledisko právní přípustnosti	Tiché rezervy přípustné
	Tiché rezervy jako delikty
Hledisko tajnosti	Tiché rezervy tajné
	Tiché rezervy netajné

Zdroj: Vlastní zpracování dle Fireš a Zelenka, 1997, s. 137-140

Kapitálové rezervy neovlivní výsledek hospodaření. Příkladem může být nepeněžní vklad do účetní jednotky, pokud je oceněn nižší reprodukcí cenou, než odpovídá skutečnosti.

Výsledkové rezervy ovlivní výsledek hospodaření. Mohou být tvořeny buď na vrub realizovaného, nebo na vrub nerealizovaného výsledku hospodaření. Příkladem tiché rezervy, která je vytvářena na vrub realizovaného výsledku hospodaření, jsou například zrychlené odpisy, nebo stanovení kratší doby použitelnosti aktiva. Tvorba odpisů je projevem zásady opatrnosti. Pokud jsou ovšem odpisy vytvářeny ve větší míře, než která odpovídá skutečnosti, neodpovídají jí zásadě neutrality. Do nákladů jsou totiž účtovány vyšší odpisy než ty, které odpovídají skutečnému opotřebení. Příkladem tiché rezervy, která je tvořena na vrub nerealizovaného výsledku hospodaření, je například pozemek, jehož hodnota zachycená v účetnictví je nižší než tržní cena. Ve výsledku hospodaření se zánik této tiché rezervy projeví například při prodeji, a to ve vyšším výnosu z prodeje (Fireš a Zelenka, 1997, s. 137-138).

Tiché rezervy také můžeme rozdělit podle strany rozvahy na tiché rezervy **vázané na polofky aktiv**, které snižují celkovou bilanční sumu, a na tiché rezervy **vázané na polofky závazk**, které bilanční sumu nemění. V tomto případě dochází pouze ke změně poměru mezi vlastním kapitálem a závazky. Příkladem tiché rezervy vázané na aktivum může být například jednorázové odepsání drobného majetku při jeho zařazení do používání. Hodnota drobného majetku je vyřazená z statková cena, která je nulová. To již neodpovídá skutečnosti a je tedy v rozporu s neutralitou.

Polofkami závazk, které nejčastěji přispívají ke vzniku tichých rezerv, jsou rezervy na rizika, ztráty a výdaje, vzhledem k tomu, že tvorba těchto rezerv je obvykle předem domluvena (Fireš a Zelenka, 1997, s. 138). Dohady jsou vytvářeny na základě dostupných informací v okamžiku sestavení účetní závěrky, z toho důvodu mohou být nepřesné a mohou být ovlivněny subjektivním úsudkem managementu. Proto nemusí být vždy neutrální (ISA 540, 2018, s. 10).

Dle délky trvání lze tiché rezervy rozdělit na **krátkodobé**, které se ve většině případů vztahují k oběhým aktivům nebo krátkodobým závazkům, a **dlouhodobé**, vztahující se k dlouhodobým aktivům, nebo dlouhodobým závazkům (Fireš a Zelenka, 1997, s. 138).

Dalším členěním jsou tiché rezervy nucené a dobrovolné. **Nucená tichá rezerva** je například taková, kdy podle právních předpisů není možné pecenit aktiva, jejichž reálná hodnota je vyřazená, než hodnota zachycená v účetnictví. **Dobrovolné tiché rezervy** vznikají na základě rozhodnutí účetní jednotky (Fireš a Zelenka, 1997, s. 138-139). Příkladem dobrovolných tichých rezerv může být nezahrnutí všech provozních nákladů do ocenění dlouhodobých aktiv, útování drobného hmotného a nehmotného majetku přímo do nákladů, nebo zrychlené odpisy. Účetní jednotka tak může manipulovat s tichými rezervami a ovlivňovat jak výsledek hospodaření, tak základ daně z příjmů (Blahušáková, 2018, s. 14).

Podle toho, zda účetní jednotka může ovlivnit zánik tichých rezerv, dělíme tiché rezervy na **nutně zanikající a dobrovolně zanikající**. Zánikem tiché rezervy, který účetní jednotka nemůže ovlivnit, je například pokles tržní ceny dlouhodobého aktiva (srovnání s níže uvedenými hodnotami). U dobrovolně zanikajících tichých rezerv může účetní jednotka ovlivnit okamžik a míru jejich rozpouštění. Příkladem může být snížení stavu zásob, na které je vázána tichá rezerva (Fireš a Zelenka, 1997, s. 139).

Z hlediska právní přípustnosti rozdělujeme tiché rezervy na přípustné a deliktní. **Přípustná tichá rezerva** vzniká například při ocenění vnitropodnikových výkonů (dokončené a nedokončené výroby). Za **deliktní tichou rezervu** lze považovat například nerozpouštění rezervy, pro její tvorbu pominuly důvody (Fireš a Zelenka, 1997, s. 140).

Z hlediska tajnosti dělíme rezervy na tajné a netajené. **Netajené tiché rezervy** by mly být zveřejněny v příloze k účetní závěrce (např. informace o změnách v ocenění, odpisování, časovém rozlišení, tvorbě rezerv). **Tajné tiché rezervy** nejsou z taktických důvodů účetními jednotkami zveřejňovány (Fireš a Zelenka, 1997, s. 140).

Závěrem lze konstatovat, že tiché rezervy, vytvářené na vrub realizovaného výsledku hospodaření, umožňují účetním jednotkám manipulovat s výsledkem hospodaření, s cílem ovlivnit rozhodování uživatelů účetní závěrky, což je v rozporu s neutralitou.

3.4.3 Analýza vzniku, vykazování a zániku tichých rezerv

Tiché rezervy ve finančním účetnictví se v průběhu času mění. Obrát tichých rezerv má tři fáze, a to vznik, udržování a zánik (Blahušáková, 2018, s. 8610):

- **Vznik tichých rezerv** může rozdělit podle toho, zda vznikají samovolně, nebo dobrovolně. Nucené rezervy vznikají bez možnosti jejich ovlivnění účetní jednotkou, zejména v důsledku vlivu vnějšího prostředí. Vznik dobrovolných tichých rezerv je zcela na uvážení a rozhodnutí účetní jednotky;
- **Udržování tichých rezerv** – tiché rezervy jsou vázány na určité druhy aktiv a závazků. V průběhu času se postupně snižuje hodnota těchto položek (dlouhodobý majetek je odepsán, závazky jsou uhrazeny), zároveň i tiché rezervy mají tendenci klesat. Výjimkou jsou dlouhodobá aktiva, která se neodepisují (např. pozemky). Účetní jednotka, která chce vyúřčovat tiché rezervy pro své finanční řízení, má několik možností, jak tyto rezervy udržovat. Při zániku rezerv je možné nahradit tvorbou nových rezerv. Výši tichých rezerv lze regulovat zejména hodnotou zásob nebo cenných papírů;
- **Zánik tichých rezerv** – tiché rezervy mají sklon k poklesu. Mohou zaniknout samovolně nebo úmyslně. Příkladem samovolného zániku tiché rezervy může být snížení realizační ceny aktiva na úroveň zachycenou v účetnictví. Další možností, jak mohou tiché rezervy zaniknout, je převod tiché rezervy na účet který účet vlastního kapitálu, čímž není ovlivněn výsledek hospodaření. Pokud je tichá rezerva převedena do výsledku hospodaření, projeví se to snížením nákladů, nebo zvýšením výnosů. Dalším způsobem je převod na jinou tichou rezervu, výjimkou pak převod tichých rezerv na jiný rozvahový účet. Nejčastěji dochází k zániku tichých rezerv prostřednictvím odpisů, poklesem tržní ceny daného aktiva, likvidací, prodejem, přeceněním na šreálnou hodnotu.

3.4.4 Význam a důsledky tichých rezerv

Účetní jednotky mohou vyúčlovávat tiché rezervy v rámci finančního řízení. Pokud je jejich záměrem stabilizovat vykazovaný zisk, pak v období příznivých hospodářských výsledků je část zisku převedena do tichých rezerv, čímž se sníží výsledek hospodaření. Naopak ve nepříznivých obdobích jsou rezervy rozpouštěny. Tato opatření mohou vést k vylepšení dobrého jména účetní jednotky. Vytvářením tichých rezerv lze rovněž zabránit nadměrným požadavkům na výplatu dividend ze strany akcionářů a takto ušetřené prostředky použít na rozvoj účetní jednotky. Tiché rezervy představují bezplatný vnitřní zdroj financování. Tento zdroj lze využít tehdy, když tiché rezervy zaniknou ve prospěch realizovaného výsledku hospodaření (Fireš a Zelenka, 1997, s. 154-155).

Tiché rezervy s sebou přinášejí určitá rizika. Sníží se vypovědací schopnost účetních výkazů. Dochází ke zkreslování účetních informací se záměrem ovlivnit pohled uživatelů na účetní výkazy (Kubašková, 2012, s. 1). Dochází ke **snífování srovnatelnosti** účetních výkazů v sobě, nebo ve vztahu k ostatním účetním jednotkám. Rozpouštěním tichých rezerv mohou být zakrývány reálné ztráty. Manipulace s tichými rezervami mohou vést k bilančním deliktům. Vyúčlovávání tichých rezerv může vést k poškození drobných akcionářů a veřejnosti (Fireš a Zelenka, 1997, s. 157).

Tiché rezervy představují nevykázanou část vlastního kapitálu. Jejich vznik je ve svém důsledku způsoben podhodnocením aktiv, nebo nadhodnocením závazků účetní jednotky. Na tiché rezervy nelze pohlížet pouze ze statického pohledu, ale je třeba sledovat jejich obrát v procesu koloběhu aktiv a kapitálu. Obrát tichých rezerv má tři fáze: vznik, udržování a zánik. Možnost vhodně využít tichých rezerv je ovlivněna schopností managementu účetní jednotky regulovat jejich obrát. Zvláště důležité je, zda tichá rezerva vzniká a zaniká nuceně nebo dobrovolně. Zkreslování účetních informací v důsledku vytváření tichých rezerv významně ovlivňuje pohled uživatelů účetních výkazů na danou účetní jednotku, z tohoto důvodu je tvorba tichých rezerv v rozporu se zásadou opatrnosti a zásadou neutrality (Fireš a Zelenka, 1997, s. 158).

3.5 Nástroje zásady opatrnosti

Nejistota je přirozenou součástí vnějšího okolí účetní jednotky. Na které informace proto nemohou být přesně stanoveny, ale jejich výše musí být odhadnuta. Účetní jednotka přitom musí vycházet z nejlepších informací, které má k dispozici k okamžiku sestavení účetní

závazky. S kvalitou těchto odhadů je úzce spojen stupeň uplatňování nástrojů zásady opatrnosti. Odhady jsou vyvíjeny zejména při tvorbě opravných položek, rezerv, odpisů, v etn stanovení odhadované doby životnosti aktiv. Pokud lze odhady obsažené v účetní závěsce v rozhodnou míru pomoci dle kazních prostředků, lze takové odhady považovat za neutrální (ISA 540, 2018, s. 869). Z tohoto důvodu bude další část práce zaměřena na jednotlivé nástroje zásady opatrnosti.

3.5.1 Opravné položky

Opravné položky jsou vytvářeny v případech, kdy účetní (z statková) hodnota majetku výrazně převyšuje jeho skutečnou hodnotu, která byla zjištěna na základě inventarizace. Zároveň je toto snížení hodnoty považováno za přechodné a ocenění není upraveno jiným způsobem (např. oceněním na reálnou hodnotu) (ZaÚ, § 29; Vyhláška č. 500/2002 Sb., § 55; ÚS 005).

Obecně platí, že opravné položky musí být vřady přiřaditelné ke konkrétnímu majetku, jehož hodnotu snižují. Pokud však nejsou splněny podmínky pro jejich tvorbu, například snížení hodnoty nelze vztáhnout k určitému majetku, nebo účetní jednotka očekává dosažení ztráty při prodeji majetku, nebo pokles hodnoty z uhlášení, při něm riziko a výše ztráty nelze přiměřeně odhadnout, měla by být místo opravné položky vytvářena rezerva (Meritum, 2018, s. 158).

Účetní předpisy nestanoví konkrétní postup pro tvorbu opravných položek. Výjimkou je pouze Vyhláška č. 410/2009 Sb. pro vybrané účetní jednotky, která v případě pohledávek stanoví, že opravná položka se tvoří ve výši 10 % za každých ukončených devadesát dnů, kdy je pohledávka po lhůt splatnosti (Vyhláška č. 410/2009 Sb., § 65 odst. 6). V případě menšího objemu pohledávek lze v praxi postupovat individuálně, analyzovat konkrétní situaci a výši účetní opravné položky odhadnout. U většího objemu pohledávek je vyvíjen faktor nedobytnosti, který udává průměrné procento pohledávek dle vřkové struktury, které nebyly v daném období uhrazeny (pochází z US GAAP, kde se vyvíjí při tvorbě rezervy na nedobytné pohledávky) (Bězinová a Těchl, 2011, s. 120).

Opravné položky se dělí na účetní opravné položky a daňové opravné položky. Účetní opravné položky jsou nedaňovým nákladem, který snižuje výsledek hospodaření, ale zároveň zvyšuje základ daně, proto je mnohé účetní jednotky odmítají tvořit (Pilařová, 2011, s. 1).

Vymezení účetních a daňových opravných položek je uvedeno v následující tabulce.

Tabulka 5 Účetní a daňové vymezení opravných položek

§ 55 vyhlásky č. 500/2002 Sb. účetní standard č. 005	Zákon č. 593/1992 Sb., o rezervách pro zjištění základu daní
OP k pohledávkám	OP k pohledávkám za dlužníky v insolvenčním řízení (§ 8)
OP k dlouhodobému majetku	OP k nepromleným pohledávkám splatným po 31. prosinci 1994 (§ 8a)
OP k zásobám	OP k pohledávkám z titulu ručení za celní dluh (§ 8b)
OP k finančnímu majetku	OP k drobným pohledávkám (do 30 000 Kč) 12 měsíců po splatnosti (§ 8c)

Zdroj: Müllerová a Hrdelá, 2016, s. 107

Daňové opravné položky lze tvořit pouze k pohledávkám, s ohledem na jejich promlčení, státní, nebo insolvenční dlužníka. Podmínky jejich tvorby jsou upraveny zákonem o rezervách (ZoR). V případě pohledávek nepodporují daňové předpisy plné uplatnění opatrnosti. To lze zdůvodnit tím, že stát na sebe nemůže přebírat řešení pohledávek mezi účetními jednotkami na úkor státního rozpočtu. Výjimkou jsou pouze situace, kdy věřitel vymáhá své pohledávky v rozhodném, soudním nebo správním řízení (Bězinová a Hohl, 2011, s. 121). Daňové opravné položky nelze mimo pohledávky tvořit na dlouhodobý majetek, finanční majetek a zásoby. Na druhou stranu daňové předpisy s principem neutrality i opatrnosti nesouvisí, není propojení, i když v uvažování účetních jednotek je to často propojené.

3.5.2 Rezervy

Na straně pasiv se účetní jednotky mohou vypořádat s nejistotami pomocí tvorby dohadných položek, rezerv a potažmo podmíněných závazků. Dohadné položky jsou spojeny s nízkou mírou nejistoty ve srovnání s rezervami. Míra nejistoty u podmíněných závazků je poměrně značná, z toho důvodu nejsou zobrazeny v účetních výkazech, ale pouze zveřejněny v příloze (dle jejich významnosti) (Kudrnová a Bobek, 2012).

Rezervy definuje zákon o účetnictví: **Rezervy jsou určeny ke krytí budoucích závazků nebo nákladů (výdajů), jejichž povaha je jasně definována a u nichž je k rozvahovému dni pravděpodobné, nebo jisté, že nastanou, ale není jisté jejich výše, nebo okamžik vzniku.** Rezervy by měly představovat nejlepší možný odhad nákladů, nebo částku potřebnou k vypořádání závazků. Rezervami se dále rozumí jiné rezervy podle zvláštních právních předpisů (ZoÚ, § 26 odst. 3).

Výši rezerv a jejich opodstatnost musí účetní jednotka prověřovat v rámci inventarizace (ZoR, § 3 odst. 2). Problém se může vyskytnout zejména v případě účetních rezerv, které jsou vytvářeny na základě odhadů a zkušeností z minulých účetních období, mohou být tedy spojeny se subjektivním úsudkem (Meritum, 2018, s. 338).

eské účetní předpisy neposkytují dostatek podrobných pravidel pro tvorbu rezerv, naproti tomu mezinárodní účetní standardy, konkrétně IAS 37 o rezervy, podmíněná aktiva a podmíněné závazky, stanovuje daleko přísnější podmínky pro tvorbu rezerv. Pokud nejsou splněny všechny tyto podmínky, nedojde k rozpoznání rezervy (Kudrnová a Bobek, 2012, s. 566):

- Rezervy lze tvořit v případě, že účetní jednotka v minulosti přijala určité rozhodnutí, a toto rozhodnutí je spojeno se vznikem nákladu a v současnosti již tento náklad nelze ovlivnit. Není možné tvořit rezervy na budoucí události, které účetní jednotka může ovlivnit (v současnosti nebo v budoucnosti);
- Rezervy se tvoří na daný účel, přitom není podstatné, komu bude závazek realizován;
- Přesné určení rezervy nemusí být sice možné, měly by ale být použity všechny dostupné informace a co nejpřesnější metody (např. podle pravděpodobnosti). Účetní jednotka by měla brát v úvahu také očekávané změny technologie a legislativy;
- Rezervy vznikají na základě smluvního vztahu, nebo mimosmluvního závazku (např. veřejné prohlášení provést určitou činnost).

Rozdíl mezi oběma přístupy lze uvést na příkladu opravy dlouhodobého majetku. Z pohledu českých předpisů lze tvořit na opravu dlouhodobého majetku zákonnou daňovou účetně rezervu. Z pohledu IFRS nelze tuto rezervu tvořit, protože oprava majetku nespĺuje definici závazku a nejedná se o současnou povinnost účetní jednotky vyplývající z minulých událostí (Zelenková, 2010, s. 61). Na tvorbu rezerv lze pohlížet ze dvou různých hledisek, a to z účetního a daňového. **Účetní rezervy** jsou tvořeny na základě účetních zásad a účetních předpisů. Tyto rezervy jsou daňově neúčetní. Demonstrativní výčet těchto rezerv shrnuje následující tabulka.

Tabulka 6 Ú etní rezervy

Druh rezervy	Podmínky tvorby
Rezerva na d chody a podobné závazky	Na základ smlouvy nebo právního p edpisu
Rezerva na da z p íjm	Ú etní záv rka je sestavována p ed ur ením da ové povinnosti.
Ostatní rezervy: - rezerva na rizika a ztráty - rezerva na restrukturalizaci - rezerva na opravy majetku nad rámec ZoR - rezerva na smluvní pokuty a penále - rezerva na soudní spory	O jejich tvorb rozhoduje ú etní jednotka, p í emfl je povinna stanovit vnit ní sm rnicí druh a obsah rezerv, které bude vytvá et. Vý-i rezerv a jejich opodstatn nost pak musí prov ovat b hem inventarizace (ZoÚ, § 29 a 30).

Zdroj: Vlastní zpracování dle § 16 vyhlá-ky . 500/2002 Sb., ÚS . 004

Da ové rezervy jsou upraveny zákonem o rezervách. Zákon stanoví podmínky jejich tvorby, to znamená druh majetku, k n mufl lze rezervy vytvá et, maximální dobu jejich tvorby, vý-i rezervy, podmínku deponovat prost edky na samostatném ú tu atd. Zákon dále vymezuje p ípady, kdy rezervy nelze tvo it (nap . pravidelné opravy, likvidace majetku apod.). Da ové rezervy zobrazuje Tabulka 7.

Tabulka 7 Da ové rezervy

Zákon . 593/1992 Sb., o rezervách pro zji-t ní základu dan	
Bankovní rezervy (§ 5)	Rezervy v poji- ovnictví (§ 6)
Rezervy na opravy hmotného majetku (§ 7)	Rezervy na p stební innost (§ 9)
Ostatní rezervy (§ 10) - rezervy na odbahn ní rybníka - rezerva finan ních prost edk na sanaci pozemk dot ených t flbou - rezerva na vypo ádání d lních -kod - rezervy, u nichfl zvlá-tní zákon uvede, fle jde o výdaj na dosaflení, zaji-t ní a udrflení p íjm	
Rezervy na nakládání s elektroodpadem ze solárních panel (§ 11)	

Zdroj: Vlastní zpracování dle Zákona o rezervách

Tvorba rezerv umofl uje rozlofit náklady, které by jednorázov m ly nep íznivý dopad na výsledek hospoda ení, do více ú etních období, a tím zárove odlofit (sníflit) da ovou povinnost. V období, kdy jsou p íslu-né náklady uhrazeny, dochází zárove k erpání (rozpu-t ní) rezervy, cofl p í jejím správném odhadu má neutrální dopad na výsledek hospoda ení i základ dan (Kovanicová, 2003, s. 201). Z ú etního pohledu tvorba rezerv vede k napln ní akruálního principu. Z da ového hlediska p edstavuje tvorba rezerv šuznání da ov ú inných náklad d íve, nefl byly skute n vynaloženy (Meritum, 2018, s. 340).

3.5.3 Odpisování

Odpisy vyjad ují sníflení hodnoty majetku, který je trvalého charakteru. Na rozdíl od opravných poloflek a rezerv bývaj í odpisy zachycovány v ú etních výkazech jifl b hem ú etního období (Meritum, 2018, s. 42).

Ú etní odpisy mají co nejv rn ji vyjad ovat opot ebení majetku, to znamená zobrazovat jeho reálnou hodnotu (Müllerová a Tndelá , 2016, s. 82). Ke sníflení ocen ní majetku dochází v d sledku jeho fyzického a morálního opot ebení (nap . zm na technologie, pokles poptávky po výrobcích, vyráb ných pomocí tohoto majetku apod.) (Meritum, 2018, s. 42).

Ú etní p edpisy zahrnují pouze obecná pravidla pro odpisování. Ú etním jednotkám je tak ponechána pom rn zna ná volnost p i tvorb vlastní odpisové politiky (ZoÚ, § 28; Vyhlá-ka . 500/2002 Sb., § 56; ÚS 013). Ú etní jednotka by m la vnit ní sm rnicí stanovit metodu výpo tu ú etních odpis (nap . rovnom rné, výkonové, komponentní) a odpisový plán, vycházející z doby pouflitelnosti majetku a zp sobu jeho vyufflití, se zohledn ním p ípadné zbytkové hodnoty (B ezinová, 2017, s. 30).

Da ové odpisy jsou ve srovnání s ú etními odpisy podrobn upraveny da ovými p edpisy (ZDP, § 26 afl § 32a). To je dáno tím, fle da ové odpisy p edstavují šmaximální ástky, které jsou p ípustné pro ú ely stanovení základu dan ō (Meritum, 2018, s. 42). Da ové odpisy v-ak nezohled ují zp sob vyuffívání majetku, zejména p edpokládanou dobu flivotnosti a skute né opot ebení, které jsou pro kafdou ú etní jednotku specifické. Z toho d vodu by da ové odpisy nem ly být podkladem pro stanovení ú etních odpis (Meritum, 2018, s. 384).

eské ú etní p edpisy ponechávají v ad p ípad ú etním jednotkám pom rn zna nou volnost p i volb ú etních metod a jejich konkrétního vyufflití. Ú etní jednotky by tudífl m ly mít v-echny oblasti upravené vnit ní sm rnicí tak, aby v rn a poctiv zachycovaly realitu a uflivatelé nem li pochybnosti ohledn obsahu informací v ú etních výkazech. Z d vodu sníflení administrativní náro nosti a sníflení da ového základu v-ak v t-ina ú etních jednotek up ednost uje da ové hledisko. Da ové p edpisy p edstavují mnohem podrobn j-í a konkrétn j-í úpravu, ve srovnání s ú etními p edpisy, které jsou z tohoto pohledu zna n poddimenzovány. Da ové p edpisy nemusí vfdy zcela podporovat zásadu opatrnosti a v rné a poctivé zobrazení p edm tu ú etnictví (Meritum, 2018, s. 369).

3.6 Shrnutí teoretické části

Teoretická část práce ukázala, že neutralita a opatrnost patří mezi základní zásady, které ovlivňují obsah informací v účetní závěrci, sestavené na základě rozdílných účetních pravidel (ÚS, IFRS, US GAAP).

Opatrnost představuje způsob, jakým se sestavovatelé účetních výkazů snaží vypořádat s nejistotou, která nezbytně doprovázíinnost každé účetní jednotky. Základní myšlenka spočívá v tom, že aktiva (výnosy) nemají být účetní jednotkou nadhodnoceny, kdežto závazky (náklady) podhodnoceny. Nadhodnocení aktiv může účetní jednotka zabránit tím, že zvolí správný způsob ocenění a bude pravidelně zjišťovat, zda účetní ocenění odpovídá skutečné hodnotě aktiva. Pokud by zjistila, že účetní ocenění aktiva je vyšší, měla by přistoupit k tvorbě opravných položek, případně upravit odpisový plán. Případná rizika a ztráty jsou řešeny tvorbou rezerv. Uvedené účetní metody směřují k zahrnutí všech rizik, ztrát a snížení hodnoty do nákladů toho účetního období, v němž byly zjištěny. To vede ke snížení účetního výsledku hospodaření a často i ke snížení základu daní. Nižší výsledek hospodaření vede k zadržení prostředků, které nebudou vyplaceny ve formě dividend a zůstanou účetní jednotce na krytí ztrát z hospodaření.

S uplatňováním opatrnosti jsou spojena i některá negativa:

- Účetní jednotka si může poměrně svobodně volit svá účetní pravidla. To může vést ke nepřijatosti při sestavování účetních výkazů, ke snížení jejich konzistentnosti a srovnatelnosti;
- Účetní jednotka má dostatek prostoru pro vlastní úsudek, což může vést k vyšší subjektivitě účetních výkazů. Management je obvykle odměňován na základě vykazovaných výsledků, z tohoto důvodu je jeho cílem zlepšovat finanční situaci a výkonnost účetní jednotky. Proto zde existuje vyšší riziko, že aktiva (výnosy) budou nadhodnocovány a závazky (náklady) podhodnocovány.

Starší účetní legislativa umožňovala v určitých případech pouze oceňování historickou cenou. Ocenění aktiv přitom lze pouze snižovat, naproti tomu zvýšení ocenění aktiv není umožněno. V praxi tak dochází k podhodnocení aktiv a vzniku tichých rezerv. Tiché rezervy však vedou ke zkreslení účetních informací a snížení vypovídací schopnosti účetních výkazů. Tím ovlivňují rozhodování uživatelů účetních výkazů. Z tohoto důvodu je jejich tvorba v rozporu se zásadou opatrnosti a zásadou neutrality.

Neutralita zaručuje, že informace nejsou vybírány a zveřejňovány nepřijatým způsobem. Informace nejsou ovlivňovány žádným způsobem zvýšení pravděpodobnosti, že budou

přízniv nebo nepřízniv hodnoceny uflivately. Neutralita vede k poskytování spolehlivých a relevantních informací, tedy k nestrannému zobrazení finanční situace a výkonnosti ú etní jednotky.

Opatrnost může napomáhat dosahování neutrality zejména prostřednictvím:

- Výběru vhodných ú etních politik;
- Uplatování ú etních politik nep edpojatým způsobem v rámci dostupných opatrných ú etních metod.

V české ú etní legislativě není neutralita v bec zmi ována. část literatury však uvádí, že neutralitu je možné odvodit z věrného a poctivého zobrazení. Přitom se má za to, že uplatování ú etních metod dle zákona o účetnictví vede k naplnění tohoto věrného a poctivého obrazu. Věrný a poctivý obraz však nelze jednoduše ztotožnit s neutralitou. Například dle US GAAP je za neutrální považována pouze objektivně podložená a přkazná informace, která iasto v praxi chybí nebo její získání je nad míru nákladné.

Podrobnější úpravu neutrality a opatrnosti lze nalézt v mezinárodních ú etních systémech, zejména US GAAP a IFRS. Z dlouhodobého hlediska však nebylo pojetí neutrality a opatrnosti v těchto ú etních systémech vždy konzistentní. Dvodem byl projekt konvergence mezi US GAAP a IFRS, který byl započat v roce 2004. Jeho cílem bylo vytvořit společný konceptní rámec a odstranit všechny významné rozdíly mezi US GAAP a IFRS. V roce 2014 však byly veškeré práce na tomto projektu zastaveny a IASB se rozhodla, že bude na projektu dále pokračovat sama. Projekt konvergence byl neúspěšný také z důvodu rozdílného chápání neutrality a opatrnosti v obou systémech. US GAAP jsou založeny na podrobných pravidlech, které upravují jednotlivé oblasti účetnictví. Za neutrální je považována pouze objektivně podložená a přkazná informace. Z toho důvodu jsou US GAAP považovány za více neutrální ve srovnání s IFRS. Naproti tomu IFRS neobsahují podrobná pravidla, což způsobuje problémy při jejich uplatování. IFRS jsou charakteristické svým konzervativním a obez etným přístupem. Tento přístup však vede k podhodnocení aktiv, snížení výsledku hospodaření a vzniku tichých rezerv, což je v rozporu jak se zásadou opatrnosti, tak se zásadou neutrality.

V teoretické části práce byly představeny různé přístupy k opatrnosti a neutralitě. Zároveň byly rozebrány jednotlivé nástroje zásady opatrnosti. Česká ú etní legislativa se sice snaží přijímat doporučení IFRS, stále mezi nimi ale přetrvávají značné rozdíly, například z hlediska tvorby rezerv (z pohledu IFRS není možné vytvářet rezervu na opravy hmotného majetku). Většina českých ú etních jednotek, které se řídí pouze ÚS a zároveň nepodléhají auditu, nevyužívá dostatek ú etní opravné polofky, rezervy a odpisy, ale přiklání se spíše k da ovému pohledu, s cílem optimalizovat základ daně. Pokud jifi tyto ú etní jednotky

používají nástroje opatrnosti, tak často nesprávným způsobem. Dochází tak ke zkreslování informací v účetních výkazech a snížení vypovídací schopnosti účetní závěrky pro uživatele.

Uplatnění nástrojů zásady opatrnosti bude dále zkoumáno pomocí modelových příkladů, které budou zaměřeny na vliv volby účetních metod na opatrnost, neutralitu a tvorbu tichých rezerv.

4 PRAKTICKÁ ÁST

V praktické ásti práce budou za pomoci modelových p íklad p edstaveny tiché rezervy. Vztah opatrnosti a neutrality tak bude dále ilustrován na p íkladech odpis , opravných poloflek a rezerv, tedy d raz bude kladen zejména na situace, kdy by výb r ú etních metod mohl vést k protich dnému uplat ování zásady neutrality a zásady opatrnosti v ú etnictví.

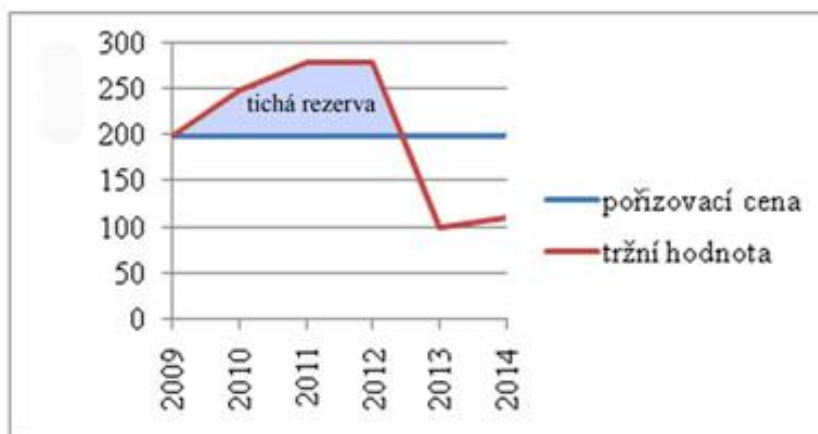
4.1 Tiché rezervy

Zásada opatrnosti neumofl uje za b fných podmínek konzervativního kontinentálního ú etnictví nadhodnocovat aktiva, z toho d vodu m fle být majetek, který je zachycen v ú etnictví v historické cen , v ur itých p ípadech podhodnocen. Nemoflnost p ecenit majetek na jeho vy—í tržní hodnotu vede k tvorb nucené tiché rezervy. Jako p íklad m fleme uvést pozemek, který se neodpisuje. Pozemek je v ú etnictví zachycen v historické cen , která je objektivn zjistitelná nap íklad na základ smlouvy. V pr b hu drflení pozemku se m fle jeho tržní hodnota m nit, ímfl je ovlivn na i vý—e tiché rezervy. ím vy—í je tržní hodnota, tím vy—í je tichá rezerva. Pokud by tržní hodnota klesla na úrove ú etního ocen ní, tichá rezerva nutn zanikne. Pokud tržní hodnota stále p evy—uje ú etní ocen ní, k zániku tiché rezervy dochází afl p i prodeji pozemku.

4.1.1 Tichá rezerva nucená

P íklad: Ú etní jednotka nakoupila pozemek za 200 000 K . Každý rok sledovala tržní hodnotu, kterou si zaznamenávala. Následující graf zobrazuje zm nu tržních hodnot v porovnání s pořizovací cenou majetku.

Graf 2 Zm na tržních hodnot (v tis. K)

Zdroj: Vlastní zpracování

V roce 2009 byl pozemek nakoupen za pořizovací cenu, která odpovídala tržní hodnotě ve výši 200 000 Kč. Do roku 2012 se tržní hodnota pozemku zvyšovala. Účetní ocenění se však nezmenšilo, proto došlo ke vzniku nucené tiché rezervy. Graficky je tichá rezerva znázorněna plochou mezi pořizovací cenou a výší tržní hodnotou. Vlivem povodní, které proběhly v roce 2013, prudce poklesla tržní hodnota pozemku. Tento pokles způsobil nejen zánik tiché rezervy, ale také snížil hodnotu pozemku. Zásada opatrnosti vyžaduje, aby toto přechodné snížení hodnoty bylo v účetnictví zachyceno formou opravné položky. Účetní jednotka se rozhodla, že hodnotu pozemku nechá ocenit znalecem. Ten v roce 2013 ocenil pozemek na 100 000 Kč. Na základě tohoto znaleckého posudku vytvořila účetní jednotka 50% opravnou položku ve výši 100 000 Kč. Tím docílila toho, že hodnota majetku opět odpovídala jeho skutečné hodnotě. V roce 2014 se účetní jednotka rozhodla pro prodej pozemku. Prodejní cena pozemku činila 110 000 Kč.

Neutralita vyžaduje, aby informace zachycené v účetnictví byly ověřitelné, objektivní a byly podloženy například smluvami, znaleckými posudky atd. Proto v tomto případě nedošlo k porušení zásady neutrality. Také historická cena majetku zachycená v účetnictví, nebo přecenění majetku na základě znaleckého posudku, ať již se jedná o zvýšení, nebo snížení ceny, neměly být neutrální.

Konzervativní oceňování umožnilo v prvních letech tvorbu tiché rezervy, která neovlivnila výsledek hospodaření. V roce 2013 se hodnota majetku snížila na základě opravné položky. Opatrnost je v tomto případě třeba chápat jako asymetrickou opatrnost. V letech 2010 a 2012 nebylo možné přecenit majetek na výši skutečné hodnoty (výnosy by byly uznány až při prodeji). Naproti tomu snížení hodnoty pozemku v roce 2013 bylo v účetnictví zachyceno okamžitě ve formě opravné položky.

Pokud by účetní jednotka nevytvořila v roce 2013 opravnou položku, byla by porušena zásada opatrnosti a pozemek by byl v účetnictví nadhodnocen. Při tvorbě výše opravné položky, nejlépe která by odpovídala znaleckému posudku, by již byly porušeny obě zásady, zásada opatrnosti i neutrality. Podhodnocením majetku by vznikla dobrovolná tichá rezerva, která by již výsledek hospodaření ovlivnila.

4.1.2 Tichá rezerva dobrovolná

Nezahrnutí drobného majetku do odpisování

Účetní jednotka v roce 2017 nakoupila drobný majetek v celkové hodnotě 145 500 Kč. Předpokládaný výsledek hospodaření je v jednotlivých letech 500 000 Kč. V tabulce je uveden

p ehled nakoupeného drobného majetku.

Tabulka 8 Soupis drobného majetku 2017 (v K)

Inventární íslo	Název majetku	Po izovací cena
200062	Notebook S1 EB840	32 000
300020	M ící p ístroj Digitální manometr 3321	29 700
300021	M ící p ístroj Digitální manometr 3321	29 700
200063	Tiskárna Canon LBP6230	23 600
200064	Tiskárna Canon MF8540	30 500

Zdroj: Vlastní zpracování

Varianta A: Na základ vnit ní sm rnice ú etní jednotka zaú tovala v roce 2017 ve-kerý nakoupený drobný majetek do náklad .

Varianta B: Ve vnit ní sm rnici ú etní jednotky je stanoveno, fle ve-kerý drobný majetek v po izovací cen od 5 000 K do 40 000 K bude odpisován rovnom rn po dobu 3 let.

Tabulka zobrazuje, jak rozhodnutí ú etní jednotky ovlivní výsledek hospoda ení.

Tabulka 9 Drobný majetek a jeho vliv na výsledek hospoda ení

Rok	Náklady		Vliv na výsledek hospoda ení	
	Varianta A	Varianta B	Varianta A	Varianta B
2017	145 500	48 500	354 500	451 500
2018	0	48 500	500 000	451 500
2019	0	48 500	500 000	451 000

Zdroj: Vlastní zpracování

Varianta A umohl uje, aby celá ástka za po ízení drobného majetku byla ú tována p ímo do náklad . Tímto zp sobem si ú etní jednotka m fle jednorázov v roce po ízení drobného majetku sníflit výsledek hospoda ení. Vzniká tak tichá rezerva ovliv ující výsledek hospoda ení. To v-ak není v souladu s neutralitou. Také dochází k poru-ení principu p í azování náklad souvisejícím výnos m. Zatímco náklady jsou uznány jifl v roce po ízení, výnosy bude tento majetek p íná-et v dal-ích letech.

U varianty B ú etní jednotka stanovila vnit ní sm rnicí zp sob odpisování drobného majetku. Rozloflila tak náklady související s po ízením do dal-ích let formou odpis . Je tak zachován akruální princip. Tato zvolená metoda je v souladu s neutralitou i opatrností.

4.2 Odpisy

Na výši odpisů má vliv samotná pořizovací cena dlouhodobého majetku, odhadovaná doba odpisování, zvolená metoda odpisování a předpokládaná zbytková hodnota majetku.

4.2.1 Pořizovací cena odpisovaného majetku

Výchozím oceněním dlouhodobého majetku v rozvaze je pořizovací cena. Pravidla pro oceňování majetku pořizovací cenou podle českých předpisů a IFRS se v určitých oblastech odlišují. Z toho důvodu budou dále uvedeny příklady na pořízení majetku s dotací, výdaje spojené s likvidací majetku a jejich vliv na výši odpisů. Také bude zmíněn příklad, kdy je na rozhodnutí účetní jednotky, zda určité náklady zahrne do pořizovací ceny dlouhodobého majetku.

Dotace

Účetnictví obecně umí uje dva rozdílné způsoby zachycení dotace na pořízení dlouhodobého majetku:

- Cena pořizovaného majetku je snížena o částku dotace;
- Cena pořizovaného majetku je zachována, dotace je časově rozlišená a vykazuje se jako výnos příštích období.

V České republice podnikatelé postupují podle první možnosti, zatímco pro vybrané účetní jednotky je povinná druhá možnost. Účetní jednotky, které se řídí mezinárodními účetními standardy, mají na výběr z obou možností.

Příklad: Vedení účetní jednotky ABC s.r.o. rozhodlo, že postaví novou výrobní halu. Očekává se, že část bude financována z vlastních zdrojů, na zbytek pak bude poskytnuta dotace. Předpokládaná doba výstavby je 2 roky. Odhadované náklady na pořízení jsou 128 000 tis. Kč. Z důvodu tvorby nových pracovních míst byla účetní jednotce přidělena dotace ve výši 50 000 tis. Kč. Předpokládaná doba vyřízení výrobní haly je 25 let. Odpisy jsou stanoveny jako rovnoměrné.

Varianta A: Účetní jednotka útuje podle českých předpisů pro podnikatele. Pořizovací cena dlouhodobého majetku je tudíž v účetnictví snížena o poskytnutou dotaci. Nižší pořizovací cena má vliv na nižší částku odpisů.

Pořizovací cena majetku je 128 000 tis. Kč o dotace 50 000 tis. Kč = 78 000 tis. Kč.

Účetní odpisy rovnoměrné: 78 000 tis. Kč / 25 let = 3 120 tis. Kč.

Varianta B: Účetní jednotka účtuje podle IFRS a zvolila možnost vykázat dotaci jako výnos pětiletých období.

Poizovací cena majetku je vykázána ve skutečné hodnotě, a to ve výši 128 000 tis. Kč.

Odpisy jsou rovnoměrné: $128\,000 \text{ tis. Kč} / 25 \text{ let} = 5\,120 \text{ tis. Kč}$.

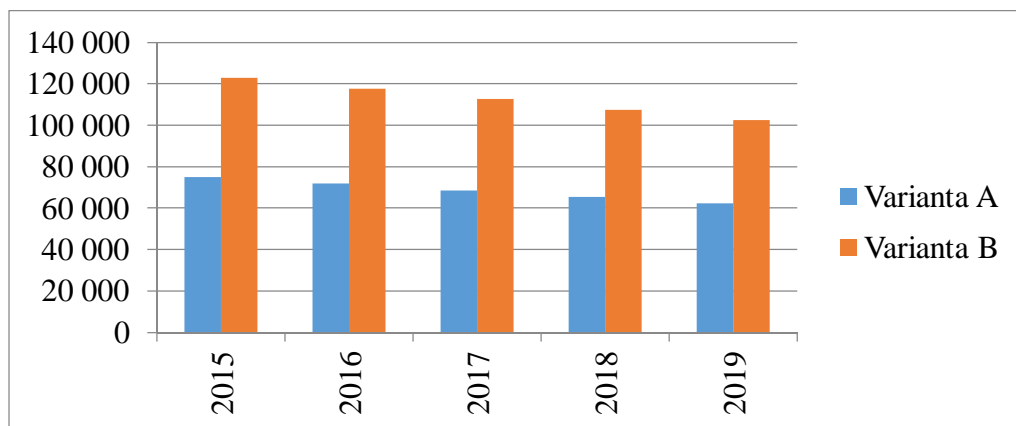
Roční výnos z dotace: $50\,000 \text{ tis. Kč} / 25 \text{ let} = 2\,000 \text{ tis. Kč}$.

Dlouhodobý majetek se odpisuje z původní poizovací ceny. Dotace se postupně rozpouští po dobu odpisování majetku do výsledku hospodaření.

Obě zvolené metody mají shodný dopad na výsledek hospodaření.

Odpisy u varianty A jsou o 2 000 tis. Kč nižší, než u varianty B. Varianta B vykazuje o 2 000 tis. Kč vyšší výnosy. Výrazný rozdíl je však u zůstatkové ceny poizovaného majetku, jak je znázorněno v Grafu 3.

Graf 3 Dotace a porovnání zůstatkových cen majetku (v tis. Kč)

Zdroj: Vlastní zpracování

Podle mého názoru metoda B v reálně zachycuje hodnotu odpisovaného majetku a průběh jeho odpisování. Dotace je účtována samostatně bez vlivu na poizovaný dlouhodobý majetek. Vykazování vyšší hodnoty dlouhodobého majetku a souvisejících dotací je opatrnější, protože v případě vrácení nároku na dotaci není potřeba upravovat hodnoty majetku a uživatel účetních výkazů je o existenci přijaté dotace informován přímo z hlavních účetních výkazů.

Výdaje na likvidaci hmotného majetku

eské předpisy neumožňují zahrnovat výdaje na odstranění majetku a uvedení místa do původního stavu do poizovací ceny hmotného majetku. Na tyto budoucí výdaje lze vytvářet rezervu. Naproti tomu IFRS zahrnují tyto náklady do poizovací ceny vyřazení.

Příklad: Účetní jednotka se rozhodla, že bude provozovat skládku. Předpokládané výdaje na zřízení skládky jsou odhadovány na 6 300 tis. Kč. Skládka bude vyřizována po dobu 5 let. Odpis skládky je zamýšlen jako lineární. Tedy: $6\,300 \text{ tis. Kč} / 5 \text{ let} = 1\,260 \text{ tis. Kč ročně}$.

Provozovatel skládky je povinen vytvářet rezervu na rekultivaci skládky podle zákona o odpadech č. 185/2001 Sb. Tento zákon stanovuje přesnou tvorbu rezervy, a to 100 Kč /1 tunu nebezpečného nebo komunálního odpadu a 35 Kč /1 tunu ostatního odpadu. Vzhledem k tomu, že předepsaná výše rezervy se od roku 2001 nezměnila, lze se domnívat, že se jedná o minimální odhad výdajů, které budou třeba k rekultivaci skládky. Nejedná se tudíž o nejlepší možný odhad výdajů, z toho důvodu bude rezerva pravděpodobně podhodnocená. Účetní jednotka vytvořila podle skutečného množství odpadu tuto rezervu, která je zachycena v Tabulce 10.

Tabulka 10 Rezerva na rekultivaci skládky

Rok	Komunální odpad (v tunách) 100 Kč /1 tuna	Ostatní odpad (v tunách) 35 Kč /1 tuna	Tvorba rezervy (v Kč)
2015	38 381	5 941	4 046 035
2016	49 032	8 766	5 210 010
2017	37 946	10 154	4 149 990
2018	50 219	12 574	5 461 990
2019	41 704	14 446	4 676 010
Celkem	217 282	51 881	23 544 035

Zdroj: Vlastní zpracování

Podle IFRS vstupují výdaje spojené s rekultivací do pořizovací ceny hmotného majetku. Předpokládaná výše výdajů na odstranění hmotného majetku je 28 204 tis. Kč. Diskontní sazba účetní jednotky je 5 % p. a. Aby bylo dosaženo současné hodnoty rezervy, je nutno budoucí výdaje diskontovat. Tvorba rezervy je uvedena v Tabulce 11.

Tabulka 11 Rezerva dle IFRS (v tis. Kč)

Rok	Výše rezervy $PV = FV/(1+i)^n$ Kde: PV – současná výše rezervy FV – budoucí hodnota rezervy i – úroková míra n – počet let	Úrok 5 %
2015	22 099	1 105
2016	23 204	1 160
2017	24 364	1 218
2018	25 582	1 279
2019	26 861	1 343
Celkem	28 204	6 105

Zdroj: Vlastní zpracování

Po izovací cena skládky je $6\,300 \text{ tis. K} + \text{rezerva } 22\,099 \text{ tis. K} = 28\,399 \text{ tis. K}$.

Odpisy rovnoměrné z po izovací ceny $28\,399 \text{ tis. K} / 5 \text{ let} = 5\,679,8 \text{ tis. K}$.

Zatímco podle českých předpisů je po izovací cena skládky $6\,300 \text{ tis. K}$, tak podle IFRS je tato cena 4,5 krát vyšší. V českých předpisech se rezervy tvoří na vrub nákladů. V tomto konkrétním případě je rezerva tvořena pevně danými částkami pravidelně podle množství uložení odpadu. Výše nákladu na likvidaci je ovšem stanovena jako minimální. Odhad výše rezerv by měl vycházet z nejlepšího odhadu budoucích výdajů, proto je výše rezervy podhodnocená. V případě pravidelné aktualizace částek určených k tvorbě rezervy by se jednalo o neutrální metodu tvorby rezervy. Obdobně je tvořena rezerva i podle IFRS. Tato rezerva se ovšem do nákladů firmy dostává pravidelně pomocí odpisů, proto jsou i náklady rovnoměrně jí rozloženy během jednotlivých let.

Výpůjční náklady

Dle českých účetních předpisů je na rozhodnutí účetní jednotky, zda bude úrok z úvěru na pořízení dlouhodobého majetku zahrnovat do po izovací ceny tohoto majetku. Jedná se o úrok jen do doby uvedení majetku do užívání.

Mezinárodní účetní standardy požadují, aby úroky a podobné náklady, přímo i nepřímo související s pořízením majetku, byly součástí po izovací ceny. Zahrnutí nebo nezahrnutí úroku do po izovací ceny ovlivňuje nejen výši po izovací ceny majetku, a s tím související výši odpisů, ale také výši nákladů do doby zaizení majetku do používání.

Příklad: Účetní jednotka rozhodla o výstavbě nové administrativní budovy. Doba výstavby je stanovena na 3 roky. Celková po izovací cena je $15\,000 \text{ tis. K}$. Odpisy jsou stanoveny rovnoměrně po dobu 50 let. Na výstavbu budovy účetní jednotka získala úvěr ve výši $15\,000 \text{ tis. K}$ s ročním úrokem 5%. Doba splatnosti úvěru je 20 let. Banka stanovila roční splátku ve výši 750 tis. K . Předpokládaný výsledek hospodaření je v jednotlivých letech $2\,000 \text{ tis. K}$.

Varianta A: Účetní jednotka ABC s.r.o. se rozhodla nezařazovat úroky z poskytnutého úvěru do po izovací ceny dlouhodobého majetku. Úroky z úvěru jsou účtovány přímo do nákladů. Po izovací cena budovy je $15\,000 \text{ tis. K}$. Rovnoměrné odpisy po dobu 50 let jsou 300 tis. K ročně.

Varianta B: Účetní jednotka ABC s.r.o. se rozhodla úroky zařadit do po izovací ceny majetku. Po izovací cena budovy je $15\,000 \text{ tis. K} + \text{úroky ve výši } 2\,137,5 \text{ tis. K} = 17\,137,5 \text{ tis. K}$. Rovnoměrné odpisy po dobu 50 let budou $342,75 \text{ tis. K}$ ročně.

V Tabulce 12 je zobrazen výpočet úroků z úvěru.

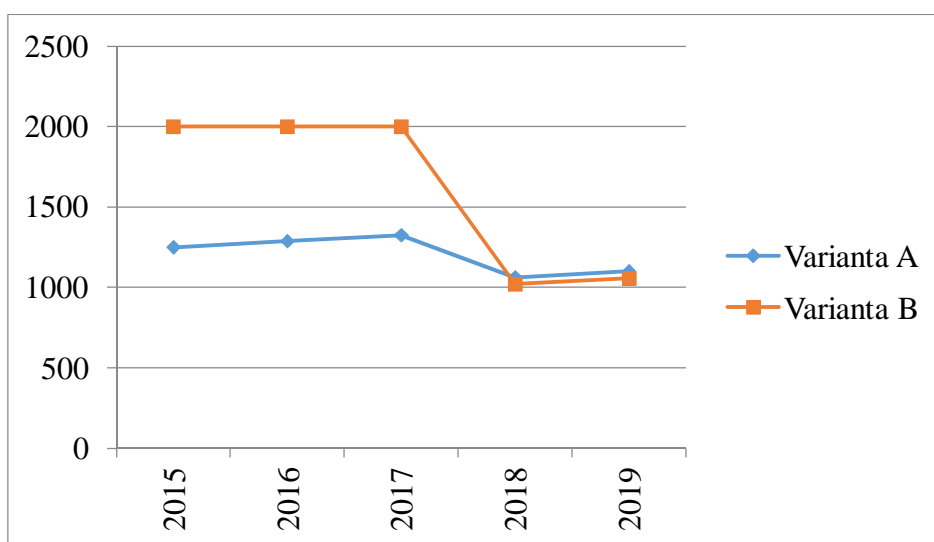
Tabulka 12 Výpočet výše úroků z úvěru (v tis. Kč)

Rok	Výše úvěru	Roční splátka	Roční úrok 5%
2015	15 000	750	750
2016	14 250	750	712,5
2017	13 500	750	675
Úroky celkem			2 137,5

Zdroj: Vlastní zpracování

V následujícím grafu je porovnán vliv obou variant na výsledek hospodaření.

Graf 4 Výpůjční náklady o vliv na výsledek hospodaření (v tis. Kč)

Zdroj: Vlastní zpracování

Pokud se účetní jednotka rozhodne zahrnovat úroky z úvěru do pořizovací ceny hmotného majetku u varianty B, potom si dokáže umle navýšit výsledek hospodaření v období, kdy dosud majetek není zařazen do užívání u roků 2015 a 2017. V dalších letech bude vykazovat nižší výsledek hospodaření, než kdyby úroky z úvěru nezahrnovala do ocenění majetku. Zahrnutí výpůjčních nákladů do pořizovací ceny je neutrální. Majetek je vykazován ve stanovené výši. Nezahrnutí výpůjčních nákladů do pořizovací ceny by mohlo vést k podhodnocení majetku a tvorbě tichých rezerv.

Obdobným příkladem, kdy účetní jednotka může ovlivňovat výsledek hospodaření a vytvářet tiché rezervy, je nezahrnutí věcných vedlejších nákladů do pořizovací ceny majetku, nebo nevykázání stávajícího majetku v rozvaze. Příkladem může být i nákup drobného dlouhodobého majetku, který účetní jednotka v roce pořízení zaúčtovala přímo do nákladů, tudíž celá hodnota majetku byla odepsána najednou. Příklad na drobný majetek byl uveden v předcházející kapitole.

4.2.2 Stanovení doby odpisování

Stanovení doby životnosti majetku je zcela na rozhodnutí účetní jednotky. Nejlepší možností je určení individuální doby životnosti na základě předpokládané využitelnosti daného majetku. Na které účetní jednotky stanovují dobu životnosti a výši účetních odpisů podle zákona o daních z příjmů. To je ale v rozporu s neutralitou. Stanovení nesprávné doby životnosti majetku, která nepředstavuje skutečné opotřebení, vede k tvorbě dobrovolných tichých rezerv. Při stanovení kratší doby odpisování vykazuje účetní jednotka v účetnictví vyšší náklady ve formě odpisů, to znamená, že majetek v účetnictví podhodnocuje. Při delší době odpisování dochází k opačné situaci. Majetek je v rozvaze nadhodnocen a náklady na odpisy jsou nižší, než by ve skutečnosti měly být.

Příklad: Účetní jednotka pracuje na projektu, který bude probíhat 6 let. Na tento projekt pořídila přístroj za 384 tis. Kč. Tento přístroj by měl bez problémů fungovat po celou dobu projektu. Tomu odpovídají také veškeré technické parametry. Přístroj bude využíván rovnoměrně, proto účetní jednotka zvolila rovnoměrné odpisování. V souladu se zásadou neutrality stanovená doba životnosti by tedy měla být 6 let. Budou porovnány tři varianty:

- A. účetní jednotka si zvolí dobu odpisování 6 let;
- B. účetní jednotka si stanoví kratší dobu použitelnosti, a to 4 roky;
- C. účetní jednotka si zvolí dobu odpisování 8 let.

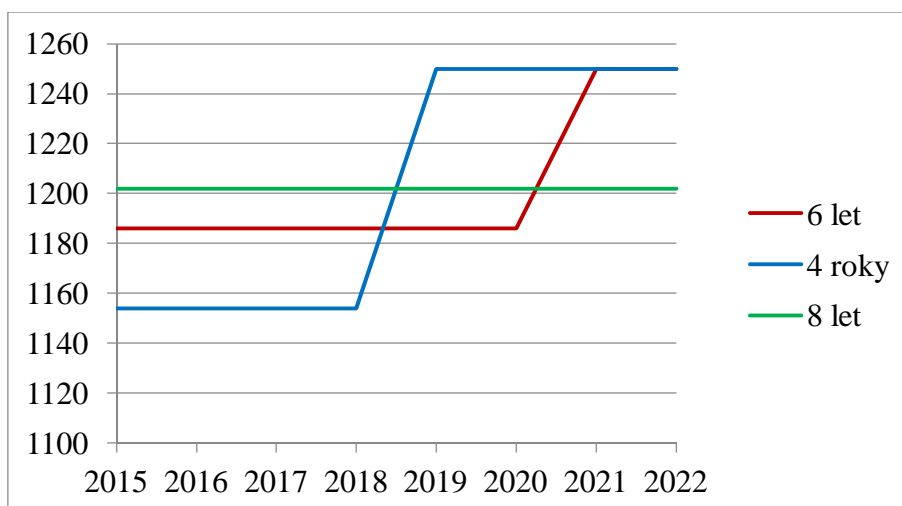
Předpokládaný výsledek hospodaření je 1 250 tis. Kč. V Tabulce 13 a v Grafu 5 je porovnána výše jednotlivých odpisů a vliv stanovené doby odpisování na výsledek hospodaření.

Tabulka 13 Stanovení různé doby odpisování (v tis. Kč)

Rok	Varianta A		Varianta B		Varianta C	
	Odpisy	Z statková cena	Odpisy	Z statková cena	Odpisy	Z statková cena
2015	64	320	96	288	48	336
2016	64	256	96	192	48	288
2017	64	192	96	96	48	240
2018	64	128	96	0	48	192
2019	64	64	0	0	48	144
2020	64	0	0	0	48	96
2021	0	0	0	0	48	48
2022	0	0	0	0	48	0

Zdroj: Vlastní zpracování

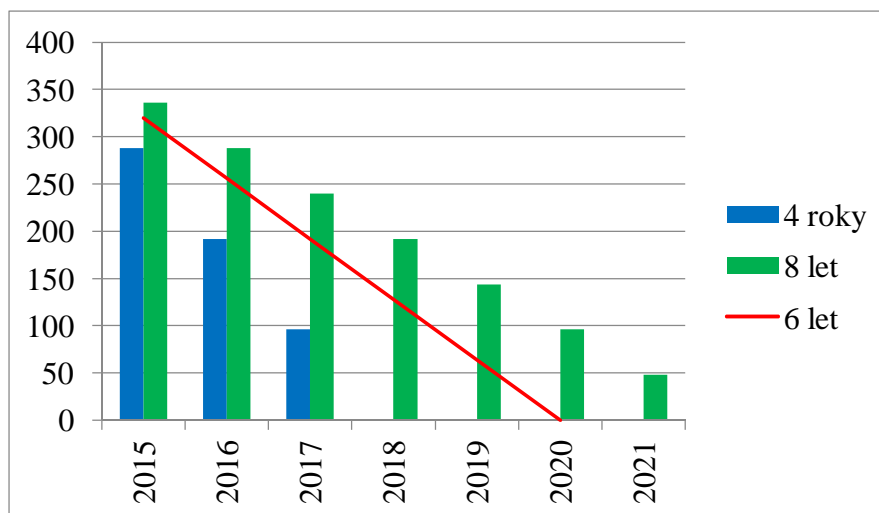
Graf 5 Vliv doby odpisování na výsledek hospodaření (v tis. Kč)

Zdroj: Vlastní zpracování

Na předchozím grafu lze porovnat, jak rozdílná doba odpisování ovlivňuje výsledek hospodaření. Při nejkratší době odpisování 4 roky účetně jednotka vykazuje nejnižší výsledek hospodaření, naopak při nejdelší době odpisování 8 let jsou náklady na odpisy nejnižší. Doba odpisování ovlivňuje také zstatkovou hodnotu odpisovaného majetku, jak znázorňuje Graf 6.

Graf 6 Doba odpisování o porovnání z statkových cen majetku (v tis. Kč)

Zdroj: Vlastní zpracování

Skutečná, resp. objektivní doba odpisování je 6 let a přístroj bude vyúčtován pouze po dobu trvání projektu. Stanovení doby odpisování na 8 let vede k nadhodnocení majetku v účetnictví, což je v rozporu se zásadou opatrnosti. V opačném případě, kdy je majetek odpisován po dobu 4 let, dochází k dalšímu extrému. Majetek je v účetnictví podhodnocen a vzniká tichá rezerva.

Příklad: Podobně lze uvést následující příklad. Účetní jednotka nakoupila dvě vozidla. Podle vnitropodnikové směrnice jsou vozidla odpisována 5 let a v rámci zjednodušení výpočtu základu daní jsou účetní odpisy nastaveny podle vzoru daňových. Zbytková hodnota není stanovena. Vozidla jsou používána rovnoměrně. Obě vozidla byla nakoupena za 2 000 tis. Kč. První vozidlo bude prodáno po 3 letech za 950 tis. Kč a pořízením byla uzavřena smlouva o zplněném odkupu. U druhého vozidla bude ve stejném roce rozhodnuto o prodloužení použitelnosti na 7 let. V Tabulce 14 je naznačeno, jak by měly být zpracovány jednotlivé odpisové plány vzhledem k reálné době používání vozidel.

Tabulka 14 Odpisové plány (v tis. Kč)

Rok	Převodní odpisový plán		Vozidlo 1		Vozidlo 2	
	Odpisy	Z statková cena vozidel	Reálné odpisy	Z statková cena	Reálné odpisy	Z statková cena
2015	220	1 780	350	1 650	400	1 600
2016	445	1 335	350	1 300	400	1 200
2017	445	890	350	950	400	800
2018	445	445	0	0	200	600
2019	445	0	0	0	200	400
2020	0	0	0	0	200	200
2021	0	0	0	0	200	0

Zdroj: Vlastní zpracování

U vozidla 1 účetní jednotka vezme v úvahu zbytkovou hodnotu vozidla a stanoví dobu odpisování na 3 roky. Byla uzavřena smlouva o zplněné koupi vozidla za cenu 950 tis. Kč. U vozidla 2 účetní jednotka zpracovává stávající odpisový plán a zohlední v něm novou dobu použitelnosti vozidla. Z Tabulky 14 je patrné, že převodní odpisy neodpovídají skutečnému opotřebení. Změna odpisových plánů povede k neutrálnímu a zároveň opatrnému zachycení skutečnosti.

4.2.3 Metody odpisování

Volba způsobu odpisování má značné míře ovlivňovat výši nákladů na odpisy, a tím i výši výsledku hospodaření účetní jednotky. Účetní jednotka může volit mezi časovými odpisy (lineární, zrychlené, progresivní), výkonovými odpisy, nebo komponentními odpisy.

Rovnoměrné odpisy vyjadřují lineární opotřebení majetku a jsou každým rokem shodné. Zrychlené odpisy jsou v prvních letech nejvyšší a postupně po dobu životnosti majetku

klesají a mohou se vyvíjet u majetku, který se v prvních letech opotebňuje nejrychleji. Progresivní odpisy mají jednotku vyvíjet, pokud zamýšlí odpisovat v prvních letech méně. To je však v rozporu se zásadou opatrnosti. Cílem má být zvýšení výsledku hospodaření. Výkonové odpisy předpokládají opotřebení majetku podle jeho provozního vytížení, nebo podle množství vyrobené produkce. Komponentní metoda spočívá v rozdělení majetku na významné části, které se svou životností výrazně odlišují od ostatních částí, a jejich samostatném odpisování.

Příklad: Účetní jednotka pořídila výrobní linku v pořizovací ceně 5 750 tis. Kč. Zbytková hodnota výrobní linky je 500 tis. Kč. Výrobce uvádí, že výrobní linka je schopna vyrobit 200 tis. kusů výrobků. Po vyrobení 100 tis. kusů bude třeba vyměnit opotřebovaný hydraulický lis za nový. Po výměně lisu by výrobní linka měla vyrobit ještě dalších 100 tis. kusů výrobků. Cena hydraulického lisu je 2 300 tis. Kč. Předpokládaný výsledek hospodaření je 2 000 tis. Kč.

Počet vyrobených kusů:

1. rok bylo vyrobeno 5 000 ks, 2. rok bylo vyrobeno 15 000 ks, 3. rok bylo vyrobeno 30 000 ks, 4. rok a 6. rok bylo vyrobeno stejné množství 50 000 ks.

Přehled odpisů podle jednotlivých odpisových metod zobrazují následující tabulky.

Tabulka 15 Rovnoměrné a zrychlené odpisy majetku (v tis. Kč)

Rovnoměrné odpisy			Zrychlené odpisy	
$\text{Odpis} = \frac{PC-ZH}{\text{doba použitelnosti}}$			$\text{Odpis} = \frac{(PC-ZH) \times (n+1-i)}{n \times (n+1)/2}$	
Kde: PC – pořizovací cena majetku ZH – zbytková hodnota majetku			Kde: PC – pořizovací cena majetku ZH – zbytková hodnota majetku n – počet let životnosti aktiva i – odpisový rok, který je právě pořízen	
Rok	Odpis	Z statková cena	Odpis	Z statková cena
2015	875	4 875	1 500	4 250
2016	875	4 000	1 250	3 000
2017	875	3 125	1 000	2 000
2018	875	2 250	750	1 250
2019	875	1 375	500	750
2020	875	500	250	500

Zdroj: Vlastní zpracování

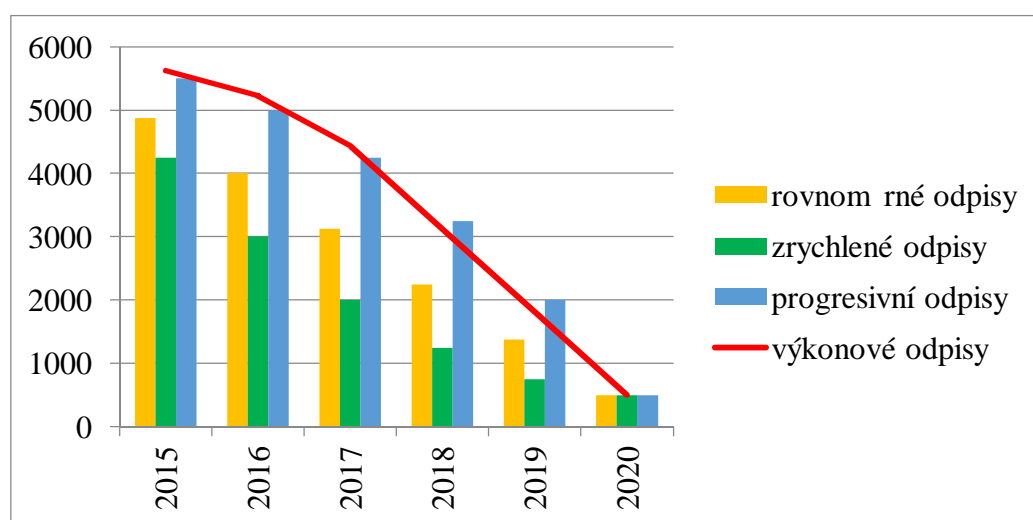
Tabulka 16 Progresivní a výkonové odpisy majetku (v tis. K)

Progresivní odpisy			Výkonové odpisy	
$Odpis = \frac{2 \times (PC-ZH) \times i}{n \times (n+1)}$			$Odpis = \frac{PC-ZH}{p \text{ edpokládáný maximální výkon}}$	
Kde: PC ó po izovací cena majetku ZH ó zbytková hodnota majetku n ó po et let flivotnosti aktiva i ó odpisový rok, který je práv po ítán			Kde: PC ó po izovací cena majetku ZH ó zbytková hodnota majetku	
Rok	Odpis	Z statková cena	Odpis	Z statková cena
2015	250	5 500	131,25	5 618,75
2016	500	5 000	393,75	5 225,00
2017	750	4 250	787,50	4 437,50
2018	1 000	3 250	1 312,50	3 125,00
2019	1 250	2000	1 312,50	1 812,50
2020	1 500	500	1 312,50	500

Zdroj: Vlastní zpracování

Výkonová metoda odpisování výrobní linky zobrazuje v rní reálné opot ebení nefl metody asové. Tato metoda napl uje zásadu neutrality, zobrazuje odpisy p esn podle jednotlivých výkon . Proto bude zvolena jako základna pro reálné ocen ní majetku v ú etnictví. Graf 7 zobrazuje vliv metod odpisování na z statkovou cenu majetku.

Graf 7 Porovnání z statkových cen výrobní linky (v tis. K)

Zdroj: Vlastní zpracování

Z statkové ceny majetku, které jsou pod úrovní z statkové ceny p i výkonovém odpisování, jsou v ú etnictví podhodnoceny. Zvolené metody odpisování vedou v tomto konkrétním p íkladu k tvorb dobrovolných tichých rezerv, které ovliv ují výsledek

hospodaení. Progresivní metoda odpisování majetek nadhodnocuje, proto není dodržena zásada opatrnosti.

Ani výkonová metoda odpisování nedokáže zamezit neúměrnému zvýšení nákladů ve čtvrtém roce, ve kterém probíhá výměna opotřebovaného lisu.

Komponentní metoda odpisování spojená s výkonovým odpisováním

Cílem této metody je rozdělení vybraného majetku na komponenty o jednotlivé části, které se dobou použitelnosti výrazně odlišují od ostatních složek vybraného majetku, a jejich samostatné odpisování. Důvod, který je uváděn v odborné literatuře, je rovnoměrné rozložení nákladů na výměnu komponent. Výměna komponent tak nezatíží výsledek hospodaení najednou, ale postupně formou odpisů. Výpočet odpisů komponentní metodou je zobrazen v Tabulce 17.

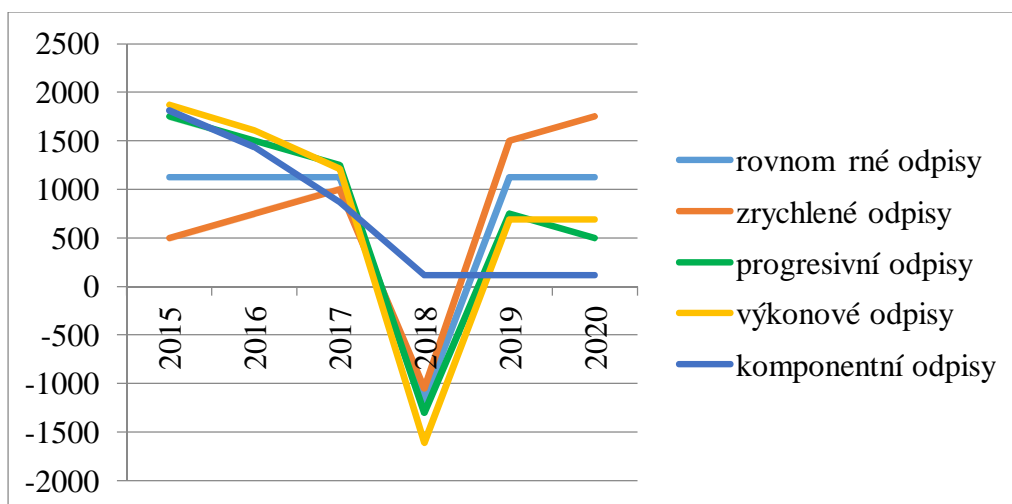
Tabulka 17 Komponentní odpisování (v tis. Kč)

Komponentní odpisování				
<p><i>Odpis výrobní linky = PC-komponenta - ZH/p edpokládaný maximální výkon</i> <i>Odpis komponenty = PC-ZH/p edpokládaný maximální výkon</i> Kde: PC o poizovací cena majetku ZH o zbytková hodnota majetku</p>				
Rok	Odpis výrobní linky	Odpis komponenty p vodní lis	Odpis komponenty nový lis	Celkové odpisy
2015	73,75	115	0	188,75
2016	221,25	345	0	566,25
2017	442,50	690	0	1 132,50
2018	737,50	1 150	0	1 887,50
2019	737,50	0	1 150	1 887,50
2020	737,50	0	1 150	1 887,50

Zdroj: Vlastní zpracování

Komponentní odpisování majetku zobrazuje reálné opotřebení v různých, nejlépe zbývajících letech odpisování. Investici do nového lisu totiž rozpočítává do jednotlivých úctových období podle ekonomického přínosu majetku, čímž je dodržena zásada přiznání nákladů souvisejícím výnosům. V grafickém znázornění je porovnán dopad různých odpisových metod na výsledek hospodaení.

Graf 8 Odpisové metody a dopad na výsledek hospodaření (v tis. Kč)

Zdroj: Vlastní zpracování

Z Grafu 8 je patrné, že v roce výměny došlo k nákladné opravě komponent, která je účtována do nákladů. Díky tomu se účetní jednotka dostane do ztráty. Aby bylo takovým ztrátám zabráněno, může účetní jednotka využít možnosti tvorby rezervy na opravu majetku a postupně tak rozložit náklady na opravu do jednotlivých let.

Cílem metod odpisování je, co možná nejvčetněji, zobrazit reálné opotřebení majetku. Na základě porovnání výše uvedených metod je zřejmé, že nejvčetnější obraz dlouhodobého hmotného majetku poskytuje metoda komponentního odpisování spojená s výkonovou metodou, protože je schopna reagovat na opotřebení dle míry uflívání majetku a zároveň bere v úvahu, že některá z podstatných částí může být opotřebovaná více než jiná. Díky tomu je dodržena zásada píazování nákladů souvisejícím výnosům. V případech je velmi obtížné stanovit míru opotřebení v závislosti na výkonu objektu budovy. V těchto případech je vhodné spojit metodu komponentního odpisování s některou z časových metod.

4.2.4 Předpokládaná zbytková hodnota

Možností, nikoliv povinností účetní jednotky je, zohlednit při odpisování předpokládanou zbytkovou hodnotu odpisovaného majetku. Jedná se o odhadovanou a zdvodnitelnou kladnou částku, kterou by účetní jednotka mohla získat při vyřazení majetku. Pokud by se v průběhu pouflívání majetku ukázalo, že zbytková hodnota se bude výrazně odlišovat, je na rozhodnutí účetní jednotky upravit odpisový plán.

Předpokládanou zbytkovou hodnotu může účetní jednotka využít například při odpisování vozidla, pokud lze očekávat, že vozidlo bude prodáno za významnou částku.

Jak ale co nejlépe vyčíslit jeho zbytkovou hodnotu? Tato hodnota může být stanovena například určitým procentem z poizovací ceny dlouhodobého majetku, nebo může být vyčíslena expertním odhadem.

Příklad: V lednu 2015 účetní jednotka poříдила osobní vozidlo **Škoda Octavia Combi**, které bude vyřizovat provozní náklady po dobu 5 let. Podle dřívější evidence účetní jednotka odhadla počet ujetých kilometrů za rok. Pro určení zbytkové hodnoty použila Znalecký standard č. 1/2005 ZS1.

- Poizovací cena vozidla: 654 000 Kč.
- Objem motoru: 1 498 cm³.
- Předpokládaná doba použitelnosti: 5 let.
- Předpokládaný průměrný počet ujetých kilometrů : 17 200 km/rok.
- Předpokládaný průměrný počet ujetých kilometrů za 5 let: 86 000 km.

1. Nejprve účetní jednotka stanovila míru opotřebení dle stáří podle Tabulky 18.

Tabulka 18 Znalecký standard č. 1/2005 ZS1, tabulka 1

Doba provozu vozidla	Srážka za dobu provozu pro vozy o objemu		
	do 950 cm ³ (%)	od 951 do 2 000 cm ³ (%)	od 2 001 cm ³ (%)
1	15	25	33
2	25	33	40
3	33	40	45
4	40	45	50
5	45	50	55
6	50	55	60
7	55	60	65
8	60	65	70
9	65	70	74
10	70	74	78
11	74	78	82
12	78	82	86
13	82	86	90
14	86	90	90
15 a více	90	90	90

Zdroj: Král, c2019

Míra opotřebení při stanovené době používání 5 let a obsahu motoru činí srážku ve výši 50 %.

2. Další srážka byla stanovena podle počtu ujetých kilometrů. Při výpočtu účetní jednotka vycházela z Tabulky 19.

Tabulka 19 Znalecký standard č. 1/2005 ZS1, tabulka 2

Osobní vozy s objemem (cm ³)	Ujeté kilometry	% srážky za každých 1 000 km
do 950	do prvních 15 000	1,33
	další	0,67
95162 000	do prvních 20 000	1,00
	další	0,5
2 00163 000	do prvních 30 000	0,67
	další	0,33
nad 3 000	do prvních 40 000	0,5
	další	0,25

Zdroj: Král, c2019

Celkový předpokládaný počet ujetých kilometrů za 5 let je 86 000 km. Výpočet podle Tabulky 19: $(20\,000\text{ km} \times 1 + 66\,000\text{ km} \times 0,5) / 1\,000\text{ km}$ byla vypočtena srážka za každých ujetých 1000 km ve výši 53 %.

3. Celková míra opotřebení podle stáří a ujetých kilometrů: $(50\% + 53\%) / 2 = 51,5\%$.
4. Odečtením celkové míry opotřebení od stoprocentního stavu, ve kterém bylo vozidlo před uvedením do provozu, a vynásobením pořizovací ceny je získán odhad prodejní ceny (zbytkové hodnoty) vozidla: $(1 - 0,515) \times 654\,000\text{ Kč} = 317\,190\text{ Kč}$.

Při výpočtu odpisu bude pořizovací cena snížena o 317 190 Kč (předpokládaná zbytková hodnota) a z této částky pak bude vypočten odpis. Účetní jednotka začala odpisovat vozidlo v lednu daného roku. Výpočet odpisu: $(654\,000\text{ Kč} - 317\,190\text{ Kč}) / 5\text{ let} = 67\,362\text{ Kč ročně}$.

Tento příklad je srovnatelný s příkladem uvedeným výše, ve kterém byla určena zbytková hodnota vozidla na základě smlouvy o zájmovém odkupu.

Úprava odpisového plánu

Účetní jednotka zjistila, že za rok 2017 bylo s vozidlem najeto více, a to 24 200 km. Domnívá se, že toto navýšení bude stejné i během zbývajících let používání vozidla. Za účelem zachování věrného a poctivého obrazu bude aktualizovat zbytkovou hodnotu a s ní spojený odpisový plán.

V roce 2015 bylo najeto 18 500 km.

V roce 2016 bylo najeto 19 800 km.

Celkový předpokládaný počet ujetých kilometrů po změně je 110 900 km.

Pro stanovení zbytkové hodnoty účetní jednotka použila stejný postup jako při stanovení zbytkové hodnoty před pořízení vozidla.

1. Míra opotřebení podle stáří zůstala stejná 50 %.
2. Srážka za každých ujetých 1 000 km činila 65,45 % ($20\,000 \text{ km} \times 1 + 90\,900 \text{ km} \times 0,5$) / 1000 km.
3. Celková míra opotřebení podle stáří a ujetých kilometrů $(50 \% + 65,45 \%) / 2 = 57,73 \%$.
4. Zbytková hodnota vozidla $(1 - 0,5773) \times 654\,000 \text{ Kč} = 276\,446 \text{ Kč}$.

Vzhledem k navýšenému počtu kilometrů se změnila zbytková hodnota vozidla. Z částky 317 190 Kč byla snížena na částku 276 446 Kč.

Novou výši odpisu účetní jednotka vypočetla následujícím způsobem. Základna pro výpočet byla stanovena jako rozdíl mezi pořizovací cenou vozidla, uskutečněnými odpisy za rok 2015 a 2016 a nově vypočtenou zbytkovou hodnotou:

- $654\,000 \text{ Kč} - 67\,362 \text{ Kč} - 67\,362 \text{ Kč} - 276\,446 \text{ Kč} = 242\,830 \text{ Kč}$.

Výpočet odpisu za rok 2017: $242\,830 \text{ Kč} / 3 \text{ roky} = 80\,944 \text{ Kč}$.

Podle odpisového plánu byl odpis za rok 2017 ve výši 67 362 Kč. Účetní jednotka zaujatovala dodatečný odpis ve výši 13 582 Kč ($80\,944 \text{ Kč} - 67\,362 \text{ Kč}$) a provedla aktualizaci odpisového plánu na 80 944 Kč /rok.

Prodej vozidla a vliv na výsledek hospodaření

Účetní jednotka na konci pátého roku prodala vozidlo za 270 000 Kč. Zbytkovou hodnotu ve výši 276 446 Kč zaujatovala do nákladů. Toto zohlednění zbytkové hodnoty má minimální vliv na výsledek hospodaření. Došlo ke snížení výsledku hospodaření o 6 446 Kč. Pokud by účetní jednotka odpisovala vozidlo z pořizovací ceny, například metodou časových lineárních odpisů, a nezahrnula zbytkovou hodnotu, odpis by činil v pátém roce 130 800 Kč ($654\,000 \text{ Kč} / 5 \text{ let}$). Při prodeji na konci roku by se zvýšil výsledek hospodaření o 139 200 Kč. Účetní jednotka by tento dopad na výsledek hospodaření byl významný, proto se rozhodla, zvolit metodu zahrnutí zbytkové hodnoty, aby dodržela zásadu věrného a poctivého zobrazení skutečnosti.

Na samotnou výši odpisu má vliv několik faktorů, pořizovací cena hmotného majetku, předpokládaná doba odpisování, zvolená metoda odpisování a také stanovení zbytkové hodnoty. Kratší doba odpisování, nefunkční, která by odpovídala skutečnému opotřebení, vede k podhodnocení majetku. Delší doba odpisování nadhodnocuje majetek v účetnictví. V praktické části práce bylo prokázáno, že výkonové odpisy a komponentní metoda odpisování

zobrazovaly nejlépe skutečné opotřebení zkoumaného majetku. Rovnoměrné i zrychlené odpisy majetek podhodnocovaly, což vedlo k tvorbě tiché rezervy. Zohlednění zbytkové hodnoty majetku ovlivňuje nejen výši odpisu, ale také výsledek hospodaření při prodeji daného majetku. Pro zachování neutrality by proto měla být brána v úvahu i zbytková hodnota.

4.3 Opravné položky k pohledávkám

eské účetní předpisy neuvádí bližší postup tvorby opravných položek. Pravidlo podobné z toho důvodu si účetních jednotek bere za vzor zákon o rezervách, ve kterém je uvedeno, k jakým pohledávkám lze tvořit opravné položky a v jaké výši. Navíc jako bonus jsou takto vytvořené opravné položky považovány za uznatelným nákladem, které může účetní jednotka využít ve svých prospěších.

4.3.1 Individuální přístup k pohledávkám

Příklad: Účetní jednotka tvoří opravné položky podle zákona o rezervách. Ve svém účetnictví eviduje dvě pohledávky po splatnosti.

Pohledávka 1: splatnost 9/2017 o 25 000 Kč. V období 10/2018 byla vytvořena opravná položka ve výši 100 % podle § 8c ZoR.

Pohledávka 2: splatnost 9/2017 o 76 400 Kč. V období 4/2019 byla vytvořena opravná položka ve výši 50 % podle § 8a ZoR.

Výnos z pohledávek byl zahrnut do výsledku hospodaření roku 2017. Náklad o tvorbě opravné položky k pohledávce 1 se promítl do výsledku hospodaření za rok 2018 a tvorbě opravné položky k pohledávce 2 dokonce až v roce 2019. Vznikl tak časový nesoulad mezi náklady a výnosy. Z pohledu mezinárodních standardů by náklady na opravné položky měly být zatovány v období, kdy byl vykázán související výnos. K oběma pohledávkám tak měla být vytvořena účetní opravná položka již na konci roku 2017, což je v souladu se zásadou opatrnosti. Z pohledu neutrality by byla tvorba opravných položek odložena na dobu, kdy bude prakticky jisté, že nedojde k úhradě pohledávek. Pro určení výše opravné položky by měl být zvolen nejlepší odhad pravděpodobnosti, že pohledávky nebudou uhrazeny. Předchází se tak nadhodnocení pohledávek, a s tím souvisejícímu zkreslení výsledku hospodaření.

Příklad: Účetní jednotka eviduje tři pohledávky po splatnosti. Je aktivní v procesu vymáhání, zejména informace o svých odběratelích.

Pohledávka 1: splatnost 9/2017 o 25 000 Kč. U odběratele A není na základě předchozích zkušeností (vždy dosud zaplatil) opravná položka tvořena. Přestože je odběratel

v prodlení s úhradou, ú etní jednotka nemá pochybnosti o tom, že její pohledávka nebude uhrazena. I tenhle postup je ve shodě s neutralitou. Nebylo žádným způsobem prokázáno, že pohledávka nebude uhrazena.

Pohledávka 2: splatnost 9/2017 o 36 000 K. U odb ratele B je ú etní jednotka na pochybách. Odb ratel B nereaguje na upomínky a ú etní jednotka nezná jeho platební morálku. Rozhodne se tedy vytvořit 75% opravnou položku k 31. 12. 2017. Tím, že odb ratel nereagoval na výzvy a neměl snahu řešit danou situaci, získala ú etní jednotka důkaz o tom, že jejich pohledávka nebude uspokojena, proto je tvorba opravné položky zcela v souladu s neutralitou i opatrností.

Pohledávka 3: splatnost 9/2017 o 150 000 K. Odb ratel C neuhradil pohledávku. V prosinci 2017 ú etní jednotka vytvořila opravnou položku ve výši 75 %. V únoru následujícího roku ú etní jednotka zjistila, že s odb ratelem C je vedeno insolvenční řízení. Přihlásila svoji pohledávku do insolvenčního řízení. Zrušila ú etní opravnou položku a vytvořila novou zákonnou opravnou položku podle zákona o rezervách ve výši 100 %. V březnu 2019 přiložila ú etní jednotce vyrozumění, že jejich přihlášená pohledávka bude z 5 % uspokojena a částka 7 500 K byla poukázána na její účet. Pohledávka byla v důsledku tvorby opravné položky v účetnictví podhodnocena. Měla být vytvořena pouze ve výši 95 %. I v tomto případě je dodržena zásada opatrnosti. Pohledávka je riziková, proto je zcela na místě vyuffit opravné položky a snížit tak hodnotu pohledávky. Zásada neutrality by v tomto případě umofnila vytvořit opravnou položku až v okamžiku, kdy bylo ú etní jednotkou zjištěno, že je s odb ratelem vedeno insolvenční řízení, tedy v únoru 2018. V ideálním případě by ú etní jednotka vytvořila k přihlášené pohledávce 95% opravnou položku.

4.3.2 Výpočet opravných položek pomocí míry očekávaných úvratí

Ú etní jednotky s menším množstvím pohledávek mohou postupovat k pohledávkám individuálně. Ale jak tedy postupovat při velkém objemu pohledávek?

IFRS 9 *Finanční nástroje* umofňuje ú etním jednotkám pouffivat pro tvorbu opravných položek k pohledávkám tzv. zjednodušený způsob. Na základě věkové analýzy pohledávek přiznává odpovídající míry úvratí k neuhrazeným zůstatkům.

Příklad: Ú etní jednotka vystavuje faktury za své služby s dobou splatnosti 30 dní. K datu účetní závěrky ú etní jednotka eviduje neuhrazené pohledávky, které rozdělila podle věkové struktury. Jsou zde zahrnuty věkové pohledávky, tedy i ty, které jsou do splatnosti.

Opravnou položku lze vypočítat vynásobením neuhrazených pohledávek v příslušné kategorii a očekávané míry úvratných ztrát, jak uvádí následující tabulka.

Tabulka 20 Výpočet opravné položky na očekávané úvratné ztráty (v Kč)

Stanovení očekávané úvratné ztráty	Pohledávky po splatnosti					
	0 dní	1630 dní	31660 dní	61690 dní	90 dní a více	Celkem
Neuhrazené pohledávky	428 000	356 000	132 000	603 800	743 560	2 263 360
Očekávaná míra úvratných ztrát	5,58 %	8,97 %	14,61 %	30,35 %	49,59 %	
Opravná položka	23 882	31 933	19 285	183 253	368 731	627 084

Zdroj: Vlastní zpracování

Při stanovení procenta odhadu míry úvratných ztrát lze použít jak metody objektivní, tak i metody subjektivní. Mezi objektivní metody lze zařadit například analýzu splatnosti pohledávek. Subjektivní pohled může být například založen na intuici účetního. Jak tedy postupovat, aby byla určena správná hodnota očekávané míry úvratných ztrát a aby opravná položka k pohledávkám byla co možná nejvhodnější?

V následujícím příkladu bude uveden jeden z možných způsobů, jak vypočítat míru úvratných ztrát. Účetní jednotka vycházela z historických zkušeností a zvolila následující postup analýzy splatnosti pohledávek.

Účetní jednotka se rozhodla, že pro stanovení míry úvratných ztrát pro rok 2019 bude vycházet ze dvou předcházejících období.

1. Účetní jednotka nejprve porovnála celkový objem pohledávek daného účetního období. Z celkového objemu pohledávek 2017 ve výši 10 300 000 Kč nebyly uhrazeny pohledávky ve výši 694 100 Kč. Z celkového objemu pohledávek 2018 ve výši 9 386 000 Kč nebyly uhrazeny pohledávky ve výši 414 700 Kč.
2. Aby účetní jednotka mohla stanovit míru historických ztrát, musela analyzovat své pohledávky v obou účetních obdobích. Z celkového objemu pohledávek daného období rozdělila zaplacené pohledávky do jednotlivých skupin podle toho, kdy byly uhrazeny – zda byly uhrazeny do splatnosti, nebo 1630 dní po splatnosti apod. Pohledávky, které nebyly uhrazeny v prvním období, byly přesunuty do dalšího období. Analýzu pohledávek roku 2017 a 2018 zobrazují Tabulky 21 a 22.

Tabulka 21 Analýza pohledávek 2017 (v K)

2017	Celkový objem pohledávek	Uhrazené pohledávky	Neuhrazené pohledávky
0 dní po splatnosti	10 300 000	3 186 000	7 114 000
1630 dní po splatnosti	7 114 000	3 250 000	3 864 000
31660 dní po splatnosti	3 864 000	1 928 600	1 935 400
61690 dní po splatnosti	1 935 400	526 000	1 409 400
více než 90 dní po splatnosti	1 409 400	715 300	694 100
nikdy neuhrazeno (odepsáno)	694 100		odepsáno

Zdroj: Vlastní zpracování

Tabulka 22 Analýza pohledávek 2018 (v K)

2018	Celkový objem pohledávek	Uhrazené pohledávky	Neuhrazené pohledávky
0 dní po splatnosti	9 386 000	4 320 000	5 066 000
1630 dní po splatnosti	5 066 000	1 380 000	3 686 000
31660 dní po splatnosti	3 686 000	2 015 900	1 670 100
61690 dní po splatnosti	1 670 100	839 600	830 500
více než 90 dní po splatnosti	830 500	415 800	414 700
nikdy neuhrazeno (odepsáno)	414 700		odepsáno

Zdroj: Vlastní zpracování

V roce 2017 bylo z celkového objemu pohledávek 10 300 000 K uhrazeno ve splatnosti 3 186 000 K. Neuhrazená část pohledávek ve výši 7 114 000 K se stala po této době tímto stavem v následujícím období, tj. 1630 dní po splatnosti. Celkem nebyly uhrazeny pohledávky ve výši 694 100 K, což je celková úvňrová ztráta z roku 2017. Podobným způsobem lze interpretovat také analýzu roku 2018.

- Po provedení jednotlivých analýz účetní jednotka vytvořila historickou úvňrovou míru za jednotlivá období, jak je zobrazeno v následujících tabulkách.

Tabulka 23 Historická míra ztrát 2017 (v K)

2017	Pohledávky po splatnosti				
	0 dní	1630 dní	31660 dní	61690 dní	90 dní a více
Neuhrazené pohledávky	10 300 000	7 114 000	3 864 000	1 935 400	1 409 400
Celková úvňrová ztráta 2017	694 100	694 100	694 100	694 100	694 100
Historická míra úvňrových ztrát	6,74 %	9,76 %	17,96 %	35,86 %	49,25 %

Zdroj: Vlastní zpracování

Tabulka 24 Historická míra ztrát 2018 (v K)

2018	Pohledávky po splatnosti				
	0 dní	1630 dní	31660 dní	61690 dní	90 dní a více
Neuhrazené pohledávky	9 386 000	5 066 000	3 686 000	1 670 100	830 500
Celková úv rová ztráta 2018	414 700	414 700	414 700	414 700	414 700
Historická míra úv rový ztrát	4,42 %	8,19 %	11,25 %	24,83 %	49,93 %

Zdroj: Vlastní zpracování

Historická míra úv rový ztrát byla stanovena jako podíl neuhrazených hodnot pohledávek v jednotlivých v kových skupinách a celkové úv rové ztráty daného roku. Takže v roce 2017 nebylo do lh ty splatnosti uhrazeno 6,74 % pohledávek, v období 1630 dní nebylo uhrazeno 9,76 % pohledávek a v období 90 dní po splatnosti 49,25 % pohledávek.

Ú etní jednotka z obou období vypo ítala pr m rnou míru úv rové ztráty, kterou zachycuje Tabulka 25.

Tabulka 25 O ekávaná míra úv rový ztrát

2019	Pohledávky po splatnosti				
	0 dní	1630 dní	31660 dní	61690 dní	90 dní a více
Míra úv rový ztrát	5,58 %	8,97 %	14,61 %	30,35 %	49,59 %

Zdroj: Vlastní zpracování

V tomto okamžiku se nabízí je-t možnost zahrnout do výpo tu míry úv rový ztrát dal-í faktor. Historické úv rové míry totiž vycházejí z ekonomických podmínek daného období. V p ípad , že by byl o ekávan výrazný nár st nezam stanosti (v rámci hospodá ského cyklu), který by vedl ke zvý-ení rizika nezaplacení, je vhodné i tento faktor zapo ítat do o ekávané míry úv rový ztrát.

Pokud má ú etní jednotka zku-enosti z minulých období, například že p i posledním výrazném zvý-ení nezam stanosti do-lo k nár stu ztrát z obchodních pohledávek o 15 %, je t eba i toto zohlednit p i výpo tu úv rový ztrát. P íklad navý-ení míry úv rový ztrát o makroekonomické faktory znázor uje následující tabulka.

Tabulka 26 Navý-ení o makroekonomické faktory

Navý-ení	Pohledávky po splatnosti				
	0 dní	1630 dní	31660 dní	61690 dní	90 dní a více
Míra úv rový ztrát	5,58 %	8,97 %	14,61 %	30,35 %	49,59 %
Navý-ení o 15 %	6,42 %	10,32 %	16,80 %	34,90 %	57,03 %

Zdroj: Vlastní zpracování

Účetní jednotka se rozhodla nezvyšovat výpočtenou očekávanou míru úvratných ztrát. Vycházela z toho, že rok 2019 bude srovnatelný s předchozími obdobími.

Tento postup zvolila účetní jednotka jako objektivní, neutrální přístup k tvorbě opravných položek. V případě velkého množství pohledávek slouží zároveň jako nejlepší možný odhad výše opravných položek, což je předpokladem neutrality. V následujícím roce bude opravná položka rozpuštěna tak, že účetní jednotka oproti ní zaútuje ve které pohledávky, u kterých dojde k závěru, že již nebudou uhrazeny. Touto formou jsou dodrženy obě zásady. Opatrnost je zajištěna tvorbou opravné položky a neutralita vybranou metodou, která vychází z historických, prokazatelných údajů účetní jednotky.

4.4 REZERVY

Nejlepší možný odhad pro stanovení výše rezervy by měl vycházet ze zkušenosti účetní jednotky s podobnými operacemi (odhad nákladů na závěrné opravy dle vývoje skutečných nákladů, nebo podle informací nezávislých expertů, například vyjádření právníků k postavení účetní jednotky v soudním sporu).

4.4.1 Rezerva na závěrné opravy

Příklad: Účetní jednotka při stanovení výše rezervy na závěrné opravy vychází z historických zkušeností. Podle těchto informací je do jednoho roku reklamováno 6 % výrobků. Ve vnitřní směrnici je uveden následující postup výpočtu rezervy na závěrné opravy:

Náklady na drobnější opravy: 750 Kč s pravděpodobností vzniku 60 %.

Náklady na větší opravy: 1 300 Kč s pravděpodobností vzniku 40 %.

Výpočet rezervy: $6\% \text{ z prodaných výrobků} \times 750 \text{ Kč} \times 0,06 + 6\% \text{ z prodaných výrobků} \times 1 300 \text{ Kč} \times 0,04$.

Účetní jednotka v roce 2015 provedla výměnu stávající výrobní linky za novou. Tato změna se projevila vyšší výkonností, ale i zvýšenou kvalitou výrobků. Směrnice nebyla upravena, tudíž účetní jednotka vytvářela rezervy obdobným způsobem jako v předchozích letech. Tvorba rezerv je zobrazena v následující tabulce.

Tabulka 27 Tvorba rezerv a jejich erpání (v K)

Rok	Po et výrobk	Rezerva	Použití rezervy	Rozdíl náklad	Po et reklamací
2013	120 300	700 146	638 514	61 632	6,0 %
2014	101 520	590 730	620 300	-29 570	6,3 %
2015	180 500	1 050 219	790 480	-259 739	4,5 %
2016	165 860	965 538	675 320	-290 218	4,1 %
2017	158 380	921 597	540 126	-381 471	3,8 %
2018	193 700	1 127 334	748 361	-378 973	4,0 %

Zdroj: Vlastní zpracování

Ve sloupci použití rezervy jsou uvedeny reálné částky nákladů, od nichž by se měla odvíjet výše rezervy vykazovaná v účetní závěrci. Při nadměrné tvorbě rezervy účetní jednotka nadhodnocuje závazky a vytváří dobrovolnou tichou rezervu, kterou je snižován výsledek hospodaení. Chyba účetní jednotky, při které nebylo bráno v úvahu klesající procento reklamací, vedla k porušení obou zásad. Proto by účetní jednotka měla v rámci každé inventarizace provést vytvoření rezervy, například podrobnými statistikami reklamací výrobků uplatněnými v závěrci. Zpracováním podrobných analýz a pravidelnou aktualizací vnitřní směrnice, by mělo být dosaženo zásady opatrnosti i neutrality.

Opakovaným případem může být situace, kdy například účetní jednotka zavádí na trh nový výrobek a při tvorbě rezervy nezohlední jeho vyšší poruchovost. Nižší tvorbou rezervy jsou závazky podhodnoceny. Tato situace nevede k tvorbě tiché rezervy, ale je zde porušena samotná zásada opatrnosti.

4.4.2 Rezerva na dchody a podobné závazky

Účetní jednotce, které ze smluv nebo z právních předpisů vyplývá povinnost vyplácet svým zaměstnancům dchody nebo jiné požitky, dále také vyplývá povinnost tyto závazky vykazovat v rozvaze.

Příklad: Účetní jednotka má uzavřenou kolektivní smlouvu, ve které se zavázala vyplatit zaměstnancům, kteří ve společnosti odpracovali alespoň 20 let, při odchodu do dchodu odměnu ve výši 40 000 Kč. Účetní jednotka je stabilní a počet zaměstnanců se významně nemění. Zaměstnanci odcházejí do dchodu v 60 letech. Průměrný věk zaměstnanců je 45 let, do zaměstnání nastupují v průměru ve 20 letech. Z analýzy, kterou účetní jednotka provedla, vyplynulo, že 75 % zaměstnanců zůstává ve společnosti do dchodu. V běžném účetním období odchází do dchodu 4 zaměstnanci. Odměna jim byla ve stejném období vyplacena.

Varianta A: Účetní jednotka se rozhodla pro tvorbu rezervy. Výpočet rezervy, vyplývající z kolektivní smlouvy, obsahuje ve zjednodušené formě Tabulka 28.

Tabulka 28 Výpočet rezervy na odchody a podobné závazky (v Kč)

Počet zaměstnanců	380
Zaměstnanci, kteří mají nárok na odměnu	75 %
Výše odměny	40 000
Průměrný výkonnostní	20
Průměrný výkonnostní	45
Výkonnostní odchodu do odchodu	60
Předpokládaná celková výše odměn	$(40\,000 \times 75\% \times 380) = 11\,400\,000$
Výše rezervy	$(45 - 20) / (60 - 20) \times 11\,400\,000 = 7\,125\,000$

Zdroj: Vlastní zpracování

Varianta B: Účetní jednotka nevytváří rezervu. Výplatu odměny útuje až v okamžiku, kdy je zaměstnanec vyplácena.

Obě varianty mají nejen rozdílný vliv na výsledek hospodaření během období, ale také na výši vykázaných závazků. Zatímco u varianty B je výsledkem hospodaření ztráta ve výši 160 000 Kč, při zaúčtování rezervy podle varianty A je výsledkem hospodaření ztráta ve výši 6 965 000 Kč. Zaúčtováním rezervy, která je v souladu s opatrností, je tak zamezeno předčasněmu rozdělení zisku společnosti a prostědky jsou ušetřeny na dobu, kdy bude docházet ke skutečným výplatám odměn dle kolektivní smlouvy. V rozvaze jsou zachyceny závazky ve výši 6 965 000 Kč. U varianty B může dojít k tomu, že ve kterém zisk bude rozdělen a nezstanou prostědky na úhradu závazků vůči zaměstnancům, což je v přímém rozporu s opatrností. Také při možné přeměně nebo prodeji účetní jednotky by mohl být investor uveden v omyl tím, že účetní jednotka ve své rozvaze nevykazuje závazky, které jí vyplývají z kolektivní smlouvy. V našem případě by se jednalo o nevykázání závazků ve výši 6 965 000 Kč. Pomocí tvorby rezervy, je tak dosaženo neutrality. Aby byla i v dalších letech neutralita zachována, je zapotřebí pravidelně provázovat smlouvy a aktualizovat výši rezervy podrobnou analýzou závazků, ke kterým se účetní jednotka zavázala.

4.5 Shrnutí praktické části

V praktické části bylo na jednotlivých modelových příkladech předvedeno vzájemné prolínání obou zásad. Byly představeny nucené a dobrovolné tiché rezervy, které vznikají při nadměrném uplatnění zásady opatrnosti a jejich existence zkresluje vykázané výsledky ve finančních výkazech. Nucené tiché rezervy účetní jednotka nemůže ovlivnit. Jejich vznik umocňuje daná pravidla pro oceňování. Neutralita ale může být zachována upozorněním uflivatelů účetních informací na tuto skutečnost v příloze k účetní závěze. Porušením opatrnosti a neutrality je tvorba dobrovolných tichých rezerv. Účetní jednotka pomocí nich

dokáže manipulovat s výsledkem hospodaření, jak bylo ukázáno na příkladu pořízení drobného majetku, který byl účtován přímo do nákladů.

Rozdílné zachycení poizovací ceny odpisovaného majetku v účetnictví podle českých předpisů a IFRS a její vliv na výši odpisových nákladů byl představen na příkladech zaúčtování dotace, nákladů na likvidaci aktiva a také na výjimečných nákladech. Pokud nejsou aktivovány všechny vedlejší náklady do poizovací ceny, je majetek v účetnictví vykazován v nižší hodnotě a dochází ke vzniku dobrovolné tiché rezervy. Jak bylo ukázáno na příkladech, taková tichá rezerva vznikala také určením kratší doby odpisování, než která odpovídala skutečnému opotřebení majetku nebo zvolením zrychlených a rovnoměrných odpisů při možnosti výkonového odpisování. Výkonové odpisy spolu s komponentním odpisováním nejvíc ji zachytily skutečné opotřebení majetku, proto mohly být považovány za neutrální. V určitém a poctivém zobrazení skutečnosti bylo dosaženo také pomocí výpočtu zbytkové hodnoty vozidla.

Tvorbu tichých rezerv u pohledávek vyvolává výše opravná položka, než která odpovídá skutečnému znehodnocení. U individuálního přístupu není jednoduché odhadnout pravděpodobnost, s jakou nebude pohledávka uhrazena. Neutrální přístup by tvorbu opravné položky odložil na dobu, kdy účetní jednotka bude přesvědčena nebo získá podklady o tom, že její pohledávka nebude uhrazena. Aktuální princip ale vyžaduje, aby náklady na opravnou položku byly účtovány do stejného období jako související výnosy, proto může při aplikaci opravných položek vzniknout nesoulad mezi těmito zásadami. Při velkém množství pohledávek byla jako neutrální metoda představena metoda výpočtu opravné položky stanovením míry očekávaných úrovních ztrát, která vychází z podrobné analýzy splatnosti pohledávek předchozích let.

Na závazky, které vycházejí z minulých událostí, jsou účetními jednotkami tvořeny rezervy. Na příkladu rezervy na záruční opravy byla představena dobrovolná tichá rezerva, která vznikla nadhodnocením závazků. Účetní jednotka nezohlednila vliv nové výrobní linky na procento uplatněných reklamací a neaktualizovala vnitřní předpisy. Aby bylo zabráněno nesprávnému vykazování výše rezervy, je velmi důležitá jejich inventarizace. V případě rezervy na dlužnosti a podobné závazky byl znázorněn rozdíl mezi tvorbou rezervy a situací, kdy nebyla rezerva tvořena vůbec. V tomto případě byl prokázán velký vliv opatrnosti na neutralitu. Bez tvorby rezervy by nemohlo být dosaženo neutrality.

5 ZÁVĚR

Zásada neutrality a opatrnosti patří mezi základní principy, které jsou součástí všech účetních systémů. Různý stupeň uplatnění obou zásad v mezinárodních účetních systémech je dán zájmy a očekáváními uživatelů účetních informací. US GAAP jsou zaměřeny na ochranu investorů, proto upřednostňují zásadu neutrality. Tato zásada zaručuje, že informace obsažené v účetní závěrečné zprávě jsou zvoleny a zveřejňovány objektivním způsobem a vedou k poskytování spolehlivějších a srovnatelnějších informací, tedy k nestrannému zobrazení finanční situace a výkonnosti účetní jednotky. Investoři tak mají vyhlášenou důvěru k poskytovaným informacím. Naproti tomu IFRS jsou zaměřeny na ochranu věřitelů a států, což vede k vyhlášení a uplatnění zásady opatrnosti. Opatrnost představuje způsob, jakým se sestavovatelé účetních výkazů snaží vypořádat s nejistotou. Projevuje se tím, že aktiva (výnosy) nemají být účetní jednotkou nadhodnoceny a závazky (náklady) podhodnoceny. Nadměrným uplatněním opatrnosti dochází k tvorbě tichých rezerv, které snižují vypovídací schopnost účetních výkazů. Nižší spolehlivost a srovnatelnost účetních výkazů pak vede k nedvěře v předkládané účetní výkazy.

Snaha odstranit všechny významné rozdíly a vytvořit společný konceptní rámec mezi US GAAP a IFRS se projevila také ve vnímání obou námi zkoumaných zásad. Z pohledu konceptního rámce IFRS (1989), který obsahoval obě zásady jako samostatné kvalitativní charakteristiky účetních informací, byla v rámci konvergence s US GAAP odstraněna zásada opatrnosti. Nový konceptní rámec IFRS (2010) ji již zahrnoval pouze zásadu neutrality. To vyvolalo řadu debat mezi odbornou veřejností. Názory odborníků na opatrnost přitom nebyly jednotné. Zastánci opatrnosti argumentovali například tím, že opatrnost snižuje nadměrný optimismus managementu, a tím omezuje rozdělování fiktivních dividend. Také upozorovali na to, že účetní standardy, které jsou pro účetní jednotky závazné, opatrnost obsahují, a proto by i konceptní rámec měl tuto skutečnost brát v úvahu. Proti znovuzavedení opatrnosti do konceptního rámce bylo argumentováno tím, že opatrnost vede k nepřesnosti a ke snížení srovnatelnosti účetních výkazů, nebo že svobodná volba účetních politik ponechává příliš prostoru pro vlastní úsudek, což vede k vyšší subjektivitě. Rada pro mezinárodní účetní standardy IASB v novém konceptním rámci, který byl zveřejněn v roce 2018, znovu zavedla odkaz na opatrnost: „Neutralita je podporována opatrností.“ Z uvedeného vyplývá nadřazenost zásady neutrality nad opatrností.

Nové účetní předpisy upravují pouze zásadu opatrnosti. Předpisy vymezují zejména tyto nástroje: odpisy, opravné polovky a rezervy. Tyto nástroje dochází k naplnění zásady

opatrnosti. Zásada neutrality není v českých předpisech explicitně vyjádřena, ale odborná literatura uvádí, že ji lze odvodit od slova pravdivý.

Práv nadměrné používání opatrnosti vede k tvorbě tichých rezerv. Jedním ze základních hledisek, podle nichž lze rezervy rozlišit, je ovlivnitelnost jejich vzniku. Nucené tiché rezervy nemůže účetní jednotka ovlivnit. K těmto rezervám dochází například při nemohlosti přecenit majetek na vybranou tržní hodnotu. Na toto zkrácení ovšem může účetní jednotka upozornit uživatele v příloze k účetní závěre. Opakem nucených tichých rezerv jsou dobrovolné tiché rezervy, například nezahrnutí všech vedlejších nákladů do pořizovací ceny hmotného majetku, nebo zaúčtování drobného majetku přímo do nákladů. Tyto tiché rezervy jsou vytvářeny s úmyslem ovlivnit nejen výsledek hospodaření, ale také pohled uživatele účetních výkazů na danou účetní jednotku. To je však v rozporu se zásadou opatrnosti i neutrality.

Nástroje zásady opatrnosti, mezi které lze zařadit odpisy, opravné položky a rezervy, jsou založeny především na odhadech. Účetní jednotka by měla při stanovení odhadů vycházet z nejlepších informací, které má k dispozici. Odhady, které mohou být v rozhodování pomoci dlekazních prostředků, jsou považovány za neutrální. V českých předpisech neexistují žádná podrobnější pravidla, která by účetním jednotkám umožnila stanovit odhady takovým způsobem, aby byla zachována neutralita a zároveň zásada věrného a poctivého zobrazení. Je tedy zcela na rozhodnutí účetní jednotky, jak zodpovědně bude nástrojem zásady opatrnosti postupovat, aby byla naplněna zásada neutrality a aby uživatelům účetních výkazů byly předkládány spolehlivé informace.

V případě odpisů může být neutralita porušena odhadovanou dobou odpisování, zvolenou metodou odpisování, ale také nevykazováním zbytkové hodnoty odpisovaného majetku. Stanovením zbytkové hodnoty majetku v účetnictví, i když není pro účetní jednotky povinné, je zajištěno neutrální zobrazení skutečnosti.

V případě opravných položek k pohledávkám lze k jednotlivým neuhrazeným pohledávkám postupovat individuálně. Optimalita účetní jednotce, jak odhadne pravděpodobnost, že její pohledávky nebudou uhrazeny. Opravné položky podle českých předpisů jsou obvykle vytvářeny až po uplynutí dostatečné doby, kdy účetní jednotka za nepovažovat pohledávku za ohroženou. Tento postup však může vést k narušení akruálního principu. Při větším počtu pohledávek lze za neutrální metodu považovat stanovení míry očekávaných úvratných ztrát na základě analýzy splatnosti pohledávek.

Rezervy a odhad jejich výše by měly vycházet ze zkušeností účetní jednotky, nebo z expertních odhadů. V rámci inventarizace by měla být prověřována jejich výše

a opodstatnost. Nadměrná tvorba rezerv vytváří tiché rezervy. Nevykázání rezerv a s ní související výše závazků, které účetní jednotce vyplývají ze smluv, jsou porušením zásady opatrnosti.

Praktická část bakalářské práce ukázala, že nesprávné stanovení odhadů, a pokud jde o záměr, i nikoliv, vede k chybnému vykázání výsledku hospodaření a k tvorbě tichých rezerv. Účtovatelům účetních výkazů jsou tak předkládány nepravdivé informace o finanční situaci a výkonnosti účetní jednotky. Existují ovšem objektivní metody, které byly představeny u jednotlivých nástrojů opatrnosti, kterými lze docílit nestrannosti při používání zásady opatrnosti. Tyto metody zaručí, že informace uvedené v účetních výkazech jsou pravdivé, spolehlivé a jsou zveřejňovány bez snahy ovlivnit úsudky externích účastníků na předložené účetní výkazy.

6 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

BARKER, Richard, 2015. Conservatism, Prudence and the IASB's Conceptual Framework (P.D. Leake Lecture). *Accounting and Business Research* [online]. Vol. 45, no. 4, pp. 514-538 [cit. 2019-03-01]. ISSN 2159-4260. Dostupné z: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/00014788.2015.1031983?scroll=top&needAccess=true>

Basis for Conclusions Exposure Draft ED/2015/3: Conceptual Framework for Financial Reporting [online]. 2015, International Accounting Standards Board [cit. 2019-02-24]. ISBN 978-1-909704-83-1. Dostupné z: <https://dart.deloitte.com/USDART/resource/295369d3-3f4e-11e6-95db-0389faa39760>

BLAHUŠÁKOVÁ, Miriama, 2018. Vplyv tichých rezerv na finančnú situáciu a výnosnosť podnikateľskej útovej jednotky. *Economics And Informatics* [online]. Vol. 16, no. 2, pp. 161-165 [cit. 2019-02-24]. ISSN 1339-987X. Dostupné z: <http://ei.fhi.sk/index.php/EAI/article/view/141>

BOUVIER, Stephen, 2016. IASB struggles to find middle ground on prudence, neutrality. In: *ipe.com* [online]. London: IPE International Publishers Limited, 5. 10. 2016 [cit. 2018-11-25]. Dostupné z: <https://www.ipe.com/news/regulation/iasb-struggles-to-find-middle-ground-on-prudence-neutrality/10015524.fullarticle>

B EZINOVÁ, Hana, 2017. *Rozumíme ú etní záv rce podnikatel* . 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer R, 232 s. ISBN 978-80-7552-603-8.

B EZINOVÁ, Hana a Pavel TŤOHL, 2011. Zásada opatrnosti v p ípad pohledávek. *eský finan ní a ú etní asopis* [online]. 2011/3, pp. 119-124 [cit. 2019-02-24]. ISSN 1802-2200. Dostupné z: <https://www.vse.cz/cfuc/127>

eské ú etní standardy pro ú etní jednotky, které ú tují podle vyhlá-ky . 500/2002 Sb. Dostupné z: <https://business.center.cz/business/finance/ucetnictvi/ceske-ucetni-standardy/podnikatele/>

DVO ÁKOVÁ, Dana, 2017. *Finan ní ú etnictví a výkaznictví podle mezinárodních standard IFRS*. 5. akt. a p epr. vyd. Brno: BizBooks, 368 s. ISBN 978-80-265-0692-8.

Exposure Draft ED/2015/3 Conceptual Framework for Financial Reporting [online], 2015, International Accounting Standards Board [cit. 2019-02-24]. ISBN 978-1-909704-82-4. Dostupné z: <http://kjs.mof.gov.cn/zhengwuxinxi/gongzuotongzhi/201506/P020150629528305757224.pdf>

FIRE™; Bohuslav a Vladimír ZELENKA, 1997. *Oceňování aktiv a dluhů v účetnictví*. 2. roz. vyd. Praha: Management Press, 175 s. ISBN 80-85943-24-7.

Framework for the Preparation and Presentation of Financial Statements [online], 1989, International Accounting Standards Committee Board [cit. 2019-02-24]. Dostupné z: https://www.actuaries.org/CTTEES_INSACC/Documents/Rio_Item_7c_Rio_Discussion.pdf

HOOGERVORST, Hans, 2012. The Concept of Prudence: dead or alive? *FEE Conference on Corporate Reporting of the Future, Brussels, Belgium Tuesday 18 September 2012*, pp. 167 [cit. 2019-02-24]. Dostupné z: <https://www.ifrs.org/-/media/feature/news/speeches/2012/hans-hoogervorst-fee-september-2012.pdf>

JÍLEK, Josef, 2018. *Hlavní účetní systémy IFRS a US GAAP*. Praha: Grada, 199 s. ISBN 978-80-247-2774-5.

KADLECOVÁ, Jitka, 2018. Novelizovaný Konceptní rámec pro IFRS – část I. *Deloitte : dReport* [online]. červen 2018, pp. 16-17 [cit. 2018-12-26]. Dostupné z: https://www.dreport.cz/wp-content/uploads/Accounting_news_cz_1806.pdf

KOVANICOVÁ, Dana, 2004. *ABECEDA účetních znalostí pro každého*. 16. akt. vyd. Praha: Bova Polygon, 444 s. ISBN 978-80-7273-098-3.

KOVANICOVÁ, Dana et al., 2003. *Finanční účetnictví: světový koncept*. 4. akt. vyd. Praha: Bova Polygon, 536 s. ISBN 80-7273-090-8.

KUBA™ ÍKOVÁ, Zuzana, 2012. Tiché rezervy. In: *uad.sk* [online]. Bratislava: Verlag Dashöfer, 20. 1. 2012 [cit. 2019-02-24]. Dostupné z: <https://www.uad.sk/33/tiche-rezervy-uniqueidmRRWSbk196Fv3xOw8VyVmOYFiS0DvODgIxJ9w2ctsKK4fu7Zij26Wg/?reltype=4>

KUDRNOVÁ, Lenka a Michal BOBEK, 2012. Nebojme se rezerv. Rezervy jako významná účetní kategorie. *Mandantenbrief* [online]. prosinec 2012, pp. 567 [cit. 2019-03-01]. Dostupné z: http://www.roedl.net/fileadmin/user_upload/Roedl_Czech_Republic/mb/mb1212c.pdf

KÖNIGOVÁ, Lenka, 2017. Účetní a daňové odpisy hmotného majetku. In: *vasdanovyporadce.cz* [online]. 15. 8. 2017 [cit. 2019-02-24]. Dostupné z: <https://www.vasdanovyporadce.cz/ucetni-a-danove-odpisy-hmotneho-majetku/>

KRÁL, Michal, *Jak určit cenu ojetého auta?* Autovkapse [online]. c2019 [cit. 2019-21-03]. Dostupné z: <https://www.autovkapse.cz/cs/jak-urcit-cenu-ojeteho-auta/>

LANGWORTH, Hannah. Battle of the accountants, In: *weavee.co.uk* [online], Weavee LTD, 2018 [cit. 2019-02-24]. Dostupné z: https://www.weavee.co.uk/articles/accounting/commercial-awareness/battle-of-the-accountant-1?utm_source=thegateway

LÍBAL, Tomáš, 2018. *Účetnictví a principy a techniky*. 5. akt. vyd. Praha: Institut certifikace účetních, 424 s. ISBN 978-80-87985-15-1.

MICIUC, Geanina, Elena HLACIUC, Antonela URSACHE, 2015. The role of prudence in financial reporting: IFRS versus Directive 34. *Procedia Economics and Finance* [online]. Vol. 32, pp. 7386744 [cit. 2019-02-24]. ISSN 2212-5671. Dostupné z: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2212567115014562>

MEALL, Lesley, 2015. Perspective on prudence. In: *economia.icaew.com* [online]. *Economia*, 21. 8. 2015 [cit. 2019-02-24]. Dostupné z: <https://economia.icaew.com/features/july-2015/perspective-on-prudence>

Meritum Účetnictví podnikatel 2018, 2018. 15. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 544 s. ISBN 978-80-7552-989-3.

Mezinárodní auditorský standart ISA 540 o Audit účetních odhadů v etní odhad reálné hodnoty a souvisejících zveřejněných údajů. 2018. Dostupné z: <https://www.kacr.cz/file/5660/isa-540.pdf>

Ministerstvo financí R, 2018. *Souhrn koncepce nové ú etní legislativy 202062030, diskusní materiál pracovní skupiny odboru 28 ó regulace a metodika ú etnictví, ministerstvo financí ó verze 2.2* [online]. Ministerstvo financí R, 2018 [cit. 2019-02-24]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/o-ministerstvu/verejne-diskuze/2018/verejna-konzultace-k-souhrnu-reseni-konc-33609>

MLÁDEK, Robert a Lenka KROUPOVÁ, 2004. Teoretická východiska p i tvorbu normativních textů v USA v kontrastu k teoretické bázi standardů IAS / IFRS ó koncepční rámec. *Acta Oeconomica Pragensia* [online]. 01/2004, pp. 42658 [cit. 2019-02-24]. ISSN 1804-2112. Dostupné z: <https://www.vse.cz/aop/241>

MÜLLEROVÁ, Libuše a Michal TYNDELÁ , 2016. *Ú etnictví, dan a audit v obchodních korporacích*. 1. vyd. Praha: Grada, 208 s. ISBN 978-80-247-5806-0.

ORESHKOVA Hristina, 2017, The debate on prudence in accounting. In: *CBU International Conference Proceedings, Innovations in Science and Education March 22-24 2017* [online]. Praha: Central Bohemia University, pp. 3436360 [cit. 2018-11-25]. ISSN 1805-9961. Dostupné z: <https://ojs.journals.cz/distribution/CBUP%202017.pdf>

PANETSOS, Loukas, 2016. Accounting Standards and Legal Capital in EU Law. *Utrecht Law Review* [online]. Vol. 12, no. 1, pp. 1396158 [cit. 2018-11-25]. ISSN: 1871-515X. Dostupné z: <https://doi.org/10.18352/ulr.322>

PILÁTOVÁ, Jana, 2015. *Zákon o ú etnictví 2016 s komentářem*. 1. vyd. Praha: GRADA, 96 s. ISBN 978-80-247-5804-6.

ROBERTS, Graham, 2016. Counterpoint: Symmetry of balance sheet recognition and measurement criteria. In: *pwc.blogs.com* [online]. PwC, 25. 4. 2016, [cit. 2019-02-24]. Dostupné z: <https://pwc.blogs.com/ifrs/2016/04/counterpoint-symmetry>

SLÁDKOVÁ, Eva a Jiří STROUHAL, 2018. *Ú etnictví ó výkaznictví podle českých ú etních předpisů*. 2. akt. vyd. Praha: Institut certifikace ú etních, 154 s. ISBN 978-80-87985-17-5.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/34/EU, ze dne 26. června 2013, o roční účetních závěrkách, konsolidovaných účetních závěrkách a souvisejících zprávách na kterých forem podnikání, o změně směrnice Evropského parlamentu a Rady 20016/43/ES a o zrušení směrnice rady 78/660/ES a 83/349/EHS. Úřední věstník Evropské unie. L 182/19 ze dne 29. 6. 2013. Dostupné

z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013L0034&qid=1543151334279&from=CS>

The Conceptual Framework for Financial Reporting 2010 [online]. 2010, International Accounting Standards Board [cit. 2019-02-24]. ISBN 978-1-907026-69-0. Dostupné z: <https://dart.deloitte.com/USDART/resource/7036afd8-3f7e-11e6-95db-2d5b01548a21>

The Conceptual Framework for Financial Reporting 2018 [online]. 2018, International Accounting Standards Board [cit. 2019-02-24]. Dostupné z: <https://www.iasplus.com/en/standards/other/framework>

VATNEK, Libor a David PROCHÁZKA, 2018. *Účetnictví a výkaznictví vybrané oblasti IFSR*. 2. akt. vyd. Praha: Institut certifikace účetních, 206 s. ISBN 978-80-87985-19-9.

Vyhlášení č. 500/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro účetní jednotky které jsou podnikateli účtujícími v soustavě podvojného účetnictví In: *Sbírka zákonů*. 6. 11. 2002. Dostupné z: <https://business.center.cz/business/pravo/zakony/ucto-v2002-500/>

WAGENHOFER, Alfred, 2015. The Never Ending Story of Prudence and IFRS. In: *ifac.org* [online]. International Federation of Accountants, 13. 11. 2015 [cit. 2019-02-24]. Dostupné z: <https://www.ifac.org/global-knowledge-gateway/business-reporting/discussion/never-ending-story-prudence-and-ifrs>

Zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech a o změně některých dalších zákonů. In: *Sbírka zákonů*. 14. 6. 2001. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-185>

Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů*. 31. 12. 1991. Dostupné z: <http://business.center.cz/business/pravo/zakony/ucto/>

Zákon č. 593/1992 Sb., o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů, ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů*. 1. 12. 1992. Dostupné z: <http://business.center.cz/business/pravo/zakony/rezervy/>

ZELENKOVÁ, Eva, 2010. Negativní dopad daňové účetně rezervy na opravy dlouhodobého hmotného majetku na věrný a poctivý obraz účetní závěrky. *český finanční a účetní časopis* [online]. 2010/5, pp. 59-67 [cit. 2019-04-09]. ISSN 1802-2200. Dostupné z: <https://www.vse.cz/cfuc/59>

7 SEZNAM TABULEK, OBRÁZKŮ A GRAFŮ

Seznam tabulek

Tabulka 1 P ehled charakteristik v Koncep ním rámci 1989	18
Tabulka 2 P ehled charakteristik v Koncep ním rámci 2010	19
Tabulka 3 P ehled charakteristik v Koncep ním rámci 2018	20
Tabulka 4 Klasifikace tichých rezerv.....	27
Tabulka 5 Ú etní a da ové vymezení opravných poloflek.....	32
Tabulka 6 Ú etní rezervy	34
Tabulka 7 Da ové rezervy	34
Tabulka 8 Soupis drobného majetku 2017 (v K).....	41
Tabulka 9 Drobný majetek a jeho vliv na výsledek hospoda ení.....	41
Tabulka 10 Rezerva na rekultivaci skládky	44
Tabulka 11 Rezerva dle IFRS (v tis. K).....	44
Tabulka 12 Výpo et vý-e úrok z úv ru (v tis. K).....	46
Tabulka 13 Stanovení r zné doby odpisování (v tis. K).....	47
Tabulka 14 Odpisové plány (v tis. K).....	49
Tabulka 15 Rovnom rné a zrychlené odpisy majetku (v tis. K).....	50
Tabulka 16 Progresivní a výkonové odpisy majetku (v tis. K).....	51
Tabulka 17 Komponentní odpisování (v tis. K).....	52
Tabulka 18 Znalecký standard . 1/2005 ZS1, tabulka 1.....	54
Tabulka 19 Znalecký standard . 1/2005 ZS1, tabulka 2.....	55
Tabulka 20 Výpo et opravné polofky na o ekávané úv rové ztráty (v K).....	59
Tabulka 21 Analýza pohledávek 2017 (v K).....	60
Tabulka 22 Analýza pohledávek 2018 (v K).....	60
Tabulka 23 Historická míra ztrát 2017 (v K).....	60
Tabulka 24 Historická míra ztrát 2018 (v K).....	61
Tabulka 25 O ekávaná míra úv rové ztrát.....	61
Tabulka 26 Navý-ení o makroekonomické faktory.....	61
Tabulka 27 Tvorb a rezerv a jejich erpání (v K).....	63
Tabulka 28 Výpo et rezervy na d chody a podobné závazky (v K).....	64

Seznam obrázk

Obrázek 1 Vznik tichých rezerv	25
Obrázek 2 Tiché rezervy vzniklé nadhodnocením závazk	26
Obrázek 3 Tiché rezervy vzniklé podhodnocením aktiv.....	26

Seznam graf

Graf 1 Česká účetní legislativa.....	14
Graf 2 Změna tržních hodnot (v tis. Kč).....	39
Graf 3 Dotace a porovnání z statkových cen majetku (v tis. Kč).....	43
Graf 4 Výpůjční náklady a vliv na výsledek hospodaření (v tis. Kč).....	46
Graf 5 Vliv doby odpisování na výsledek hospodaření (v tis. Kč).....	48
Graf 6 Doba odpisování a porovnání z statkových cen majetku (v tis. Kč)	48
Graf 7 Porovnání z statkových cen výrobní linky (v tis. Kč).....	51
Graf 8 Odpisové metody a dopad na výsledek hospodaření (v tis. Kč)	53

8 SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

BC	Basis for Conclusions on the Exposure Draft Conceptual Framework for Financial Reporting
R	Česká republika
ÚS	České účetní standardy
ED	Exposure Draft Conceptual Framework for Financial Reporting
EK	Evropská komise
EP	Evropský parlament
ES	Evropské společenství
ESMA	European Securities and Market Authority
EU	Evropská unie
FASB	Financial Accounting Standard Board
IAS	International Accounting Standards
IASB	International Accounting Standard Board
IFRS	International Financial Reporting Standards
NÚR	Národní účetní rada
SEC	Security and Exchange Commission
Směrnice 2013/34/EU	Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/34/EU ze dne 26. června 2013 o ročních účetních závěrkách, konsolidovaných účetních závěrkách a souvisejících zprávách u některých forem podnikání, o změně směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/43/ES a o zrušení směrnice Rady 78/660/EHS a 83/349/EHS, ve znění pozdějších změn a doplňků

UK	United Kingdom
UK GAAP	Generally Accepted Accounting Practice in the UK
US GAAP	United States Generally Accepted Accounting Principles
Vyhlá-ka . 500/2002 Sb.	Vyhlá-ka . 500/2002 Sb., kterou se provád jí n která ustanovení zákona . 563/1991 Sb., o ú etnictví, ve zn ní pozd j-ích p edpis , pro ú etní jednotky které jsou podnikateli ú tujícími v soustav podvojného ú etnictví
ZDP	Zákon . 586/1992 Sb., o daních z p íjm , ve zn ní pozd j-ích p edpis
ZoR	Zákon . 593/1992 Sb., o rezervách pro zji-t ní základu dan z p íjm , ve zn ní pozd j-ích p edpis
ZoÚ	Zákon . 563/1991 Sb., o ú etnictví, ve zn ní pozd j-ích p edpis

9 SEZNAM P ÍLOH

P íloha I: Regulace ú etních systém

P íloha II: Návrh Koncep ního rámce R

P íloha III: Obecné ú etní zásady dle Zákona o ú etnictví

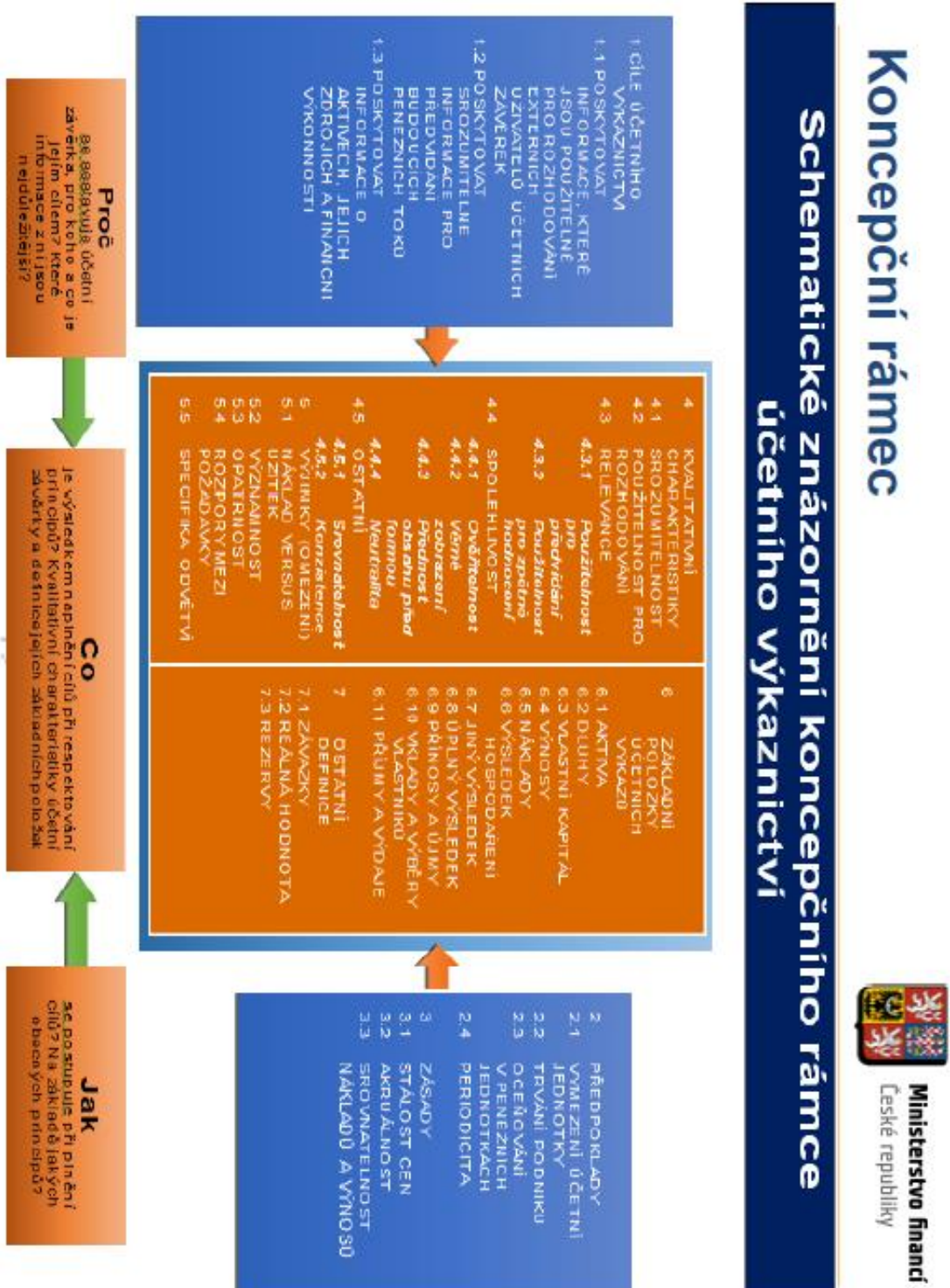
10 P ÍLOHY

P íloha I: Regulace ú etních systém

	Anglosaský model Zvykové právo US GAAP	Kontinentální Evropa Kodifikované právo lokální systémy pod vlivem IFRS
Druh pravidel	Obecné zásady. Velmi podrobná pravidla upravující jednotlivé oblasti a určující způsob interpretace obecných zásad. Zvyklosti, zkušenosti, praktické požadavky.	Obecné zásady. Mén podrobná pravidla. => problémy při jejich interpretaci a aplikaci => vyšší míra subjektivity.
Primární cíl	Ochrana investor	Ochrana v ítel a státu
Míra regulace	Silná. Profesní instituce (zejména SEC ó regulace amerického kapitálového trhu).	Mírná. Neexistence instituce na podporu kapitálového trhu. Rozhodující vliv mají lenské státy, které však nepostupují jednotn . EK není obdobou SEC. ESMA pouze koordinuje vynuování.
Kapitálový trh	Rozvinutý. Vysoká d v ra investor .	Zpravidla není p íli–rozvinutý. Spí-e nízká d v ra investor
Financování	P evaflují emise cenných papír .	P evafluje úv rov é financování (zejména úv ry bank). Investo i neinvestují, prost edky ponechávají na bankovních ú tech.
Uffivatele	Pravidla prufn reagují na požadavky uffivatel .	Požadavky uffivatel nejsou pln uspokojovány.
Ú etní záv rky	Vyšší spolehlivost a srovnatelnost. Vyšší d v ra investor .	Nízká spolehlivost a srovnatelnost. Investo i p edpokládají, že ú etní záv rky neodráflejí skute nou finan ní situaci a výkonnost.

Zdroj: Vlastní zpracování dle Jílek, 2018; Müllerová a Těmndelá , 2016.

Příloha II: Návrh Konceptního rámce R

Příloha III: Obecné účetní zásady dle Zákona o účetnictví

Zásada	Stručná charakteristika	ZoÚ	Směrnice 2013/34EU
Zásada neomezeného trvání účetní jednotky	Účetní jednotka je povinna používat účetní metody způsobilé, který vychází z předpokladu, že bude nepřetržitě pokračovat ve své činnosti a že u ní nenastává žádná skutečnost, která by ji omezovala nebo zabránila v této činnosti pokračovat i v dohledné budoucnosti	§ 7, odst. 3	Bod 16 Úvodních ustanovení 1.6 odst. 1 písm. a)
Zásada stálosti metod	Metody účtování, metody oceňování, způsob odpisování, obsahová náplň položek účetní závěrky se nesmí v průběhu roku měnit, nesmí se měnit ani mezi jednotlivými účetními obdobími. Cílem je zajistit věcnou a metodickou srovnatelnost mezi účetními obdobími	§ 4, odst. 15 § 7, odst. 4	Bod 16 Úvodních ustanovení 1.6 odst. 1 písm. b)
Zásada opatrnosti	Podstatou je oceňovat majetek s ohledem na možná rizika a ztráty (nenadhodnocovat aktiva a výnosy a nepodhodnocovat pasiva a náklady a tím vytvářet fiktivní zisky)	§ 25, odst. 3 § 19 odst. 5 a 6	Bod 16 Úvodních ustanovení 1.6 odst. 1 písm. c) a odst. 5
Zásada nezávislosti účetních období (Akruální princip)	Náklady a výnosy musejí být zaúčtovány do období, se kterým v souvislosti souvisejí	§ 3, odst. 1	Bod 16 Úvodních ustanovení 1.6 odst. 1 písm. d) 1.36 odst. 1 písm. a)
Zásada bilanční kontinuity	Konečné zstatky rozvahových účtů musejí rovnat jejich počátečním zstatkům v následujícím účetním období	§ 19, odst. 4	Bod 16 Úvodních ustanovení 1.6 odst. 1 písm. e)
Zásada odděleného oceňování jednotlivých složek aktiv a pasiv		§ 25	1.6 odst. 1 písm. f)
Zásada zákazu vzájemného účtování	Nelze (až na výjimky) vzájemně účtovat aktiva a pasiva, náklady a výnosy	§ 7, odst. 6	Bod 16 Úvodních ustanovení 1.6 odst. 1 písm. g) a odst. 2
Zásada jednotnosti obsahu předformou	Nejdůležitějším hlediskem pro účtování je obsah účetních informací, jejich forma je druhotná	§ 7, odst. 2	Bod 16 Úvodních ustanovení 1.6 odst. 1 písm. h) a odst. 3
Zásada oceňování historickými cenami	Majetek a závazky se oceňují cenami platnými v době jeho pořízení	§ 25, odst. 1	1.6 odst. 1 písm. i)
Zásada správnosti, úplnosti, přikaznosti, srozumitelnosti a významnosti	Účetnictví a účetní závěrka musí být správné, úplné, přikazné, srozumitelné a údaje v účetní závěrce se vykazují na základě jejich významnosti	§ 8 § 19, odst. 7	Bod 17 Úvodních ustanovení 1.2 bod 16, 1.6 odst. 1 písm. j) a odstavec 4

Zdroj: Ministerstvo financí ČR, 2018, s. 19620.